

Emoji keskellä Whatsapp-viestiä: välimerkkikö vain?

Pro gradu -tutkielma
Iina Miettinen
Helsingin yliopisto
Suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto
suomen kieli
marraskuu 2020



Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Suomen kielen ja suomalais-ugrilaisten kielten ja kulttuurien maisteriohjelma	
Opintosuunta – Studieriktning – Study Track Suomen kieli			
Tekijä – Författare – Author Iina Miettinen			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Emoji keskellä Whatsapp-viestiä: välimerkkikö vain?			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu		Aika – Datum – Month and year Marraskuu 2020	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 42
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Tutkielma tarkastelee Whatsapp-pikaviestikeskustelualustalla lähetettyjä viestejä, joissa emoji sijaitsee keskellä viestin tekstiä. Päämääränä on selvittää, millaisia eri funktioita emojiilla on pikaviesteissä, kun niitä käytetään tässä niille epätyypillisessä paikassa.</p> <p>Tutkimus hyödyntää keskusteluanalyysin ja digitaalisen keskusteluanalyysin metodeja. Aineiston viestit on kerätty satunnaisotannalla. Viestit on lähetetty vuoden 2018 syyskuun ja vuoden 2019 toukokuun välillä kahdenkeskisiin keskusteluihin ja yhteen seitsemän hengen ryhmäkeskusteluun. Lähettäjät ovat kaikki 24-30-vuotiaita, ja keskustelut ovat sävyltään arkista ystävien välistä viestittelyä.</p> <p>Emojien käyttötavat on jaettu tutkimuksessa kolmeen eri ryhmään, joista ensimmäinen on emojien välimerkinkaltainen käyttö, toinen affektin ilmaiseminen ja korostaminen emojiin ja kolmas käyttötapa samassa viestissä olevien eri toimintojen erottaminen toisistaan. Lisäksi tutkielma sivuaa sarkasmin ilmipanemista emojien avulla käsitellessään affektia.</p> <p>Analyysin perusteella havaitaan, että vaikka emojiit voivatkin sijaita keskusteluissa paikoissa, joissa välimerkkejä käytettäisiin, kantavat ne ortografisia välimerkkejä enemmän vihjeitä viestin sisällöstä. Emojiit edesauttavat pikaviestikeskusteluille tärkeää nopeaa ja ongelmattonta etenemistä ennaltatehtävien väärinkäsityksiä. Niiden avulla voidaan tuoda viestiin ilmi juuri oikeanlainen affekti, joka ei muuten tekstitse välittyisi. Lisäksi emoji tuo viestin osien ja toimintojen välille voimakkaamman rajan kuin esimerkiksi pilkku, ja emojiit kantavat tärkeää informaatiota muun muassa viestin lähettäjän tarkoittamasta äänenpainosta ja voimistavat tai täsmentävät viestissä jo eksplikoitua tunnetilaa. Lisäksi emojiin voidaan tehokkaasti ilmipanna sarkasmia, kun viesti sisältää emojin, joka on ristiriidassa muun tekstin sisällön kanssa.</p> <p>Tutkielmassa ilmenee, että emojien käyttö pikaviesteissä tekstin keskellä ei ole satunnaista, vaan olemassa on tiettyjä sääntöjä ja käyttötapoja.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Digitaalinen keskusteluanalyysi, keskusteluanalyysi, Whatsapp, suomen kieli			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Keskustakampuksen kirjasto; Muoto-opin arkisto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällys

1 Johdanto.....	1
1.1 Tutkimusaihe.....	1
1.2 Aineisto ja metodit	2
2 Aiempaa tutkimusta.....	4
2.1 Tekstiviesteistä pikaviesteihin: Whatsapp ja Facebook chat tekstiviestien jatkona.....	4
2.2 Whatsapp keskustelualustana.....	6
2.3 Emojien synnystä ja kehityksestä.....	7
2.4 Emojin paikasta puhutussa ja kirjoitetussa kielessä.....	9
3 Emojit välimerkinkaltaisessa käytössä	11
5 Affektin ilmaiseminen ja korostaminen	21
5.1 Emojit vs. affektin kielellinen ilmaisu	23
5.2 Sarkasmin kontekstualisointi emojein.....	27
6 Emojit toimintojen erottajana	30
7 Päätelmät	33
Lähteet	38

1 Johdanto

1.1 Tutkimusaihe

Hymiötä on käytetty ensimmäistä kertaa internetissä keskustelualustalla kommunikoinnin apuna vuonna 1982. Niiden käyttöä ehdotti tietojenkäsittelytieteen professori Scott Fahlman, joka kertoo Smiley Lore :-)-nimisessä blogikirjoituksessaan (2002) siitä, miksi hymiöt otettiin käyttöön ja miten niitä käytettiin.

Opiskelijoiden välillä oli syntynyt väärinymmärrytilanteita, kun keskustelualustalle kirjoitetut viestit tulkittiin väärin ja esimerkiksi sarkasmia ei aina havaittu. Fahlman näki sivusuuntaan luettavan :-)-hymiön ratkaisuna ongelmiin ja ehdotti, että sillä merkittäisiin jatkossa viestit, jotka on tarkoitettu vitseiksi. Samalla hän ehdotti, että vakavasti otettaviksi tarkoitettut viestit voitaisiin osoittaa :-(-hymiöllä.

Pian hymiöt alkoivat levitä yliopiston ulkopuoliseenkin käyttöön ja nykyisin tekstinkäsittelyohjelmat kuten Microsoft Word korjaavat merkkiyhdistelmät automaattisesti hymyileviksi tai surullisiksi kasvoiksi. Alkuperäisistä hymiöistä myös alettiin kehittää erilaisia variaatioita, kuten vaikkapa silmää iskevä ;-)-hymiö tai versiot ilman nenää. Hymiöt otettiin käyttöön alun perin väärinymmärrysten välttämiseksi ja vitsailun merkiksi. Niiden seuraajat, emojiit, luotiin 90-luvun lopulla ja ne yleistivät ja vakiintuivat käyttöön Applen tuoman emojinäppäimistön myötä (ks. luku 2.3).

Yksi suosituimpia pikaviestialustoja on Whatsapp, josta olen tähän tutkielmaan kerännyt aineistoni. Economist (2015) uutisoi päivittäin lähetettyjen Whatsapp-viestien määrän ylittäneen päivittäin lähetettyjen tekstiviestien määrän. Whatsapp-sovelluksella oli tällöin seitsemänsataa miljoonaa kuukausittaista käyttäjää ja määrä on vain kasvanut siitä asti. Vuoden 2020 helmikuussa Techcrunch-uutissivusto (Singh 2020) uutisoi sovelluksen käyttäjien määrän saavuttaneen kaksi miljardia. Sovelluksen suosio perustuu sivuston mukaan siihen, että se on ilmainen, sillä monessa maassa tekstiviestit ja puhelut ovat yhä kalliita. Lisäksi Whatsappin helmikuun 2020 blogikirjoituksessa (Whatsapp 2020)

korostetaan yhtiön tietävän, kuinka tärkeänä hyvää tietosuojaa pidetään — sovelluksen tietosuoja lienee myös osasyys suosioon.

Tässä tutkimuksessa tutkin erilaisia tapoja, joilla hymiöitä ja hymiöiden seuraajia, emojiita, käytetään Whatsapp-sovelluksessa lähetetyissä pikaviesteissä. Keskityn sellaisiin viesteihin, joissa emoji sijaitsee keskellä viestin tekstiä, sillä se on paikkana emojiille epätyypillinen mutta vielä tutkimaton alue, vaikka emojiin onkin digitaalisen keskusteluanalyysin avulla perehdytty. Olen jakanut havaitsemani käyttötavat kolmeen osaan, ja käsittelen niitä esimerkkiviestien avulla omissa luvuissaan. Ensimmäinen käyttötapa on välimerkinomainen käyttö, toinen on affektin ilmaiseminen (luku 4) tai kielellisen affektin korostaminen (luku 5) ja kolmas käyttötapa on pikaviestin eri toimintojen erottaminen toisistaan (luku 6).

1.2 Aineisto ja metodit

Olen kerännyt tämän tutkimuksen aineiston satunnaisotannalla Whatsapp-sovelluksessa käydyistä keskusteluista, jotka ajoittuvat syyskuusta 2018 vuoden 2019 toukokuulle. Viestejä on kerätty yhteensä yhdeltätoista eri lähettäjältä, jotka ovat 24-30-vuotiaita naisia ja miehiä. Aineisto on yhteensä viidestä eri Whatsapp-keskustelusta, joista neljä on kahdenkeskisiä keskusteluja ja yksi on seitsemän hengen ryhmäkeskustelu 24-25-vuotiaiden naispuolisten lapsuudenystävien välillä. Aineisto sisältää 62 sellaisesta pikaviestistä, jossa emoji sijaitsee keskellä tekstiä aivan viestin alun tai viestin lopun sijaan. Kaikki aineistossa esiintyvät keskustelut ovat ystäväysten välistä arkista viestittelyä ja jokaiselta lähettäjältä on saatu lupa viestin hyödyntämiseen tässä tutkimuksessa.

Osassa tapauksista on tarkasteltavaa viestiä ympäröiviä vuoroja jätetty näkyviin viestin kontekstualisoimiseksi. Kiinnitän kuitenkin analyysiluvussa huomiota pääosin vain niihin yksittäisiin viesteihin, joissa tarkasteltava emoji tai emojiit sijaitsevat. Analysoitavaa viestiä ympäröivät viestit ovat kuitenkin näkyvissä, jotta ne auttaisivat analysoitavan viestin mahdollisten implisiittisten sisältöjen havaitsemista ja tulkitsemista. Aineisto sisältää sellaisia viestejä, joissa esiintyvät emojiit ovat joko sydänemojeita (esim. ❤️), tai joiden sisältämät emojiit kuvaavat kasvojen ilmeitä (esim.

🤖). Lasken tässä työssä emojiiksi myös perinteiset, hymiöiksi nimetyt näppäimistön merkein ja kirjaimin tehdyt merkkiiyhdistelmät, joita käytetään emojijen tapaan (esim. xd).

Käytän tässä työssä metodina keskustelunanalyysia ja digitaalista keskustelunanalyysia. Perinteisen keskustelunanalyysin pyrkimyksenä on selvittää, miten vuorovaikutus rakentuu ja jäsentyy. Tutkimusala on syntynyt 1960-1970-luvuilla etnometodologiaan perustuen ja keskustelunanalyysissä kiinnitetään huomio siihen, miten toiminta jäsentyy keskusteluissa. Tarkastelun alla ovat nimenomaan vuorojen konteksti, muotoilu ja se, miten ne järjestyvät. (Hakulinen 1997).

Digitaalinen keskustelunanalyysi on melko nuori, perinteisestä keskustelunanalyysistä kehittynyt haara. Internetissä tapahtuvaa vuorovaikutusta on alettu tutkia vasta hiljattain, vaikka se on erityistä siinä mielessä, että se on kaikkien saatavilla alkuperäisessä kirjoitetussa muodossaan toisin kuin puhutut keskustelut, jotka täytyy tallentaa ja litteroida. 80-luvulla syntyneiden uusien kommunikaatioteknologioiden myötä on syntynyt tarve uusille keinoille tutkia kasvokkaiskeskusteluja muistuttavia kvasisynkronisia chat-keskusteluja. Giles, Stommel, Paulus, Lester ja Reed avaavat vuonna 2015 julkaistussa artikkelissaan *Microanalysis of online data: The methodological development of "digital CA"* digitaalisen keskustelunanalyysin kehitystä ja alkua ja samalla nimeävät tutkimusalan keskeisimpiä käsitteitä. Heidän mukaansa ei aiemmin ole kehitetty metodologiaa ”keskustelunkaltaisen”, asynkronisen, esimerkiksi keskustelufoorumeilta löytyvän aineiston tutkimiseen. Aineistoa olisi kuitenkin heidän mukaansa kannattavaa tutkia muun muassa siksi, että se on poikkeuksellisesti kaikkien saatavilla alkuperäisessä kirjoitetussa muodossaan. Vaikka digitaalisilla alustoilla, esimerkiksi chat-alustoilla internetissä, käydyt keskustelut ovat usein reaaliaikaisia, ei voida olettaa keskustelun olevan verrannollinen kasvokkaisen vuorovaikutuksen kanssa, koska keskustelualustoilla vallitsee erilaisia konventioita.

Giles, Stommel ja Paulus (2017) puolestaan pohtivat kaksi vuotta myöhemmin nykyisten multimodaalisten pikaviestialustojen viestikeskustelujen soveltuvuutta keskustelunanalyysin keinoin tutkittaviksi. Soveltuvuutta puoltavat esimerkiksi leksikaaliset valinnat sekä kokonaisrakenteen ja sekvenssien ja keskustelun aloitusten

selkeys, mutta vaikeuksia kohdataan muun muassa siinä, kuinka tekstiä ei vastaanoteta samaan aikaan kun sitä tuotetaan ja siinä, miten tutkijan on tunnettava kyseinen keskustelualusta affordansseineen perusteellisesti. Affordanssit ovat erilaisia eri keskustelualustoilla ja niillä tarkoitetaan niitä ominaisuuksia, joita keskustelualustan käyttäjät voivat hyödyntää keskusteluja käydessään. Lisäksi Giles ym. (2015) huomauttavat, että rinnastaakseen digitaaliset keskustelut kasvokkain, tulee tutkimuskysymys asettaa huolellisesti.

Analyyseissani kiinnitän huomiota emojin sisältävällä viestillä tehtyyn toimintoon (esim. aiheen aloittava vuoro; vastaus), viestin sekventiaaliseen paikkaan (esim. millaisen vuoron jälkeen) ja ennen kaikkea viestin muotoiluun ja emojin paikkaan ja tehtävään viestissä.

2 Aiempaa tutkimusta

Esittelen seuraavaksi tutkielmani kannalta relevanttia aiempaa tutkimusta. Käsittelen ensin pikaviestejä, kuten Whatsappia, tekstiviestien jatkoksi syntyneenä viestintämuotona (2.1). Sen jälkeen (2.2) fokusoin erityisesti Whatsppiin keskustelualustana. Tästä esittelen emojien syntyä ja kehitystä (2.3) ja päätän luvun emojien paikkaa viesteissä ja niiden tehtäviä käsittelevään aiempaan tutkimukseen (2.4).

2.1 Tekstiviesteistä pikaviesteihin: Whatsapp ja Facebook chat tekstiviestien jatkona

Baron (2013) toteaa termin pikaviestittely viittaavan tyypillisimmin synkroniseen tietokonevälitteiseen kahden ihmisen väliseen keskusteluun. Hän myös ottaa esiin pikaviestialustojen tarjoamia yleisimpiä affordansseja, piirteitä, joita käyttäjät voivat itse muokata. Niihin kuuluvat muun muassa oman profiilin tekeminen käyttäjäniminen ja keskustelukuvakkeineen sekä poissa-viesteineen. Tällaisia pikaviestittelyyn soveltuvia internetalustoja ovat muun muassa Facebook chat, Whatsapp ja Reddit.

Church ja de Oliveira (2013) ovat verranneet tekstiviestejä Whatsapp-viesteihin kyselytutkimuksen ja haastattelujen avulla ja selvittäneet, miksi pikaviestisovellus on osittain syrjäyttänyt tekstiviestit. He ovat havainneet, että tekstiviestejä pidetään luotettavampina, kun Whatsapp-viestit puolestaan ovat epämuodollisia ja puhetyylisempiä. Tästä huolimatta pikaviestit ovat ohittaneet luotettavampina pidetyt tekstiviestit päivittäin lähetettyjen viestien määrässä vuonna 2015 maaliskuussa (The Economist, 2015). Tämä johtuu siitä, että Whatsapp-alustalla käydään keskusteluja toisilleen läheisten ihmisten kanssa, jolloin keskustelut ovat sävyllään arkisempaa jutustelua virallisen tekstiviestivuorovaikutuksen sijaan, jossa keskustelut ovat pitempiä ja viestejä lähetetään enemmän (Church ja de Oliveira 2013).

Whatsapp-viestit muistuttavat paljolti tekstiviestejä, mutta ne ovat keskimääräiseltä pituudeltaan lyhyempiä. Yusin (2017) (ks. luku 2.4) mukaan viestien lyhyempi keskipituus selittyy sillä, että Whatsapissa viestejä lähetetään kerralla useampi peräkkäin, eli viestitse kerrottava asia on pilkottu pienempiin osiin. Saman on havainnut myös König (2019), jonka tutkimuksen mukaan tekstiviestit sisälsivät useamman vierusparin jokaisessa viestissä, kun taas yhdessä Whatsapp-viestissä on vain yksi vieruspari. Whatsapp-viestien tekstiviestejä runsaamman määrän ovat havainneet lisäksi myös Church ja de Oliveira (2013).

Schnitzer (2012: 37) on tutkinut ja verrannut keskenään tekstiviestien, sähköpostien ja Facebook-keskusteluiden kielellisiä piirteitä ja havainnut, että kaikki tekstiviesteistä löytyvät puhekieliset piirteet esiintyvät myös pikaviesteissä. Kirjoitustyyli internetissä kirjoitetuissa viesteissä on puhetta muistuttava, ja Sanchez-Moyaa ja Cruz-Moyab (2015) kutsuvat tyyliä *textese*-nimellä. Kyseessä on heidän mukaansa hybridirekisteri, jota käyttäjät mukauttavat eri tilanteisiin parhaiten soveltuvaksi keskustelualustasta, -kumppaneista ja tilanteesta riippuen.

Facebookin chattien viestien rakentumista tutkineet Meredith ja Stokoe (2014) havaitsivat aineistostaan, että niissä esiintyi korjauksia, joita tehtiin ennaltaehkäisevästi sellaisissa tilanteissa, joissa olisi ollut mahdollista tulla ymmärretyksi väärin. Sekä Whatsapp että Facebook chat ovat molemmat kvasisynkronisia pikaviestialustoja, joissa

viestejä on mahdollista lähettää sekä puhelimitse että tietokoneella internetselaimessa, ja joissa pyritään nopeatempoiseen viestittelyyn. Nopea tempo säilyy keskustelussa ja väärinymmärryksiä voidaan ennaltaehkäistä emojiä käyttämällä. Emojien avulla voidaankin täsmentää tehokkaasti, miten viesti on tarkoitettu luettavaksi ja siten vähentämään väärinymmärryksiä, joiden minimointiin ja ehkäisyyn korjauksilla pyritään. Tyypillisesti korjaukset koskevatkin prosodiaa, intonaatiota ja asennoitumista, joita viestien kirjoittaja säätää ja täsmentää korjaamalla kirjoittamaansa.

Suomalaisia tekstiviestikeskusteluja tutkinut Helasvuo (2004) on kiinnittänyt huomiota siihen, miten niissä viitataan eri osallistujiin. Aineistonaan hänellä on ollut 400 tekstiviestiä. Helasvuo käsittelee havaintojaan vasten Thurlowin ja Poffin (2013) pragmaattisia maksiimeja, jotka liittyvät sosiaalisuuden luomiseen ja ylläpitämiseen. Yksi tutkimuksen tärkeimpiä havaintoja on, että maksiimit pätevät myös suomenkieliseen tekstiviestivuorovaikutukseen ja ne vaikuttavat myös suomenkielisten viestien typografiaan ja ortografiaan. Ensimmäinen maksiimeista koskee pyrkimystä mahdollisimman lyhyisiin viesteihin, toinen paralingvististen seikkojen kuten äänen voimakkuuden tai intonaation ilmentämistä typografisesti. Kolmas maksiimi puolestaan koskee sitä, miten tekstiviestien kirjoittaja pyrkii ilmentämään omaa fonologista ilmiänsä kirjoitustavassaan, joten esimerkiksi murteella puhuva saattaisi käyttää tekstiviesteissään *mie* tai *sie* -pronomineja. Tämä on tärkeä havainto siksi, että se kytkee suomenkielistä aineistoa sisältävän tutkimuksen kansainväliseen tutkimukseen ja näyttää, että aineiston analysointiin hyödynnetyt maksiimit pätevät myös suomenkieliseen aineistoon.

2.2 Whatsapp keskustelualustana

Pikaviestittely Whatsapissa on sekä asynkronista että kvasisynkronista. Vaikka viestien lähettäminen keskustelukumppanille on mahdollista tehdä täsmälleen samanaikaisesti, ”päällekkäin”, tulevat viestit perille vasta sitten, kun palvelin ne välittää. Koska viestit järjestyvät palvelimen välitysjärjestyksen mukaan, päällekkäispuhunta ei onnistu (König 2019). Samasta syystä yhdeksi pikaviestittelyn piirteeksi muodostuvat ns. haamuvierusparit (engl. *phantom adjacency*, Garcia ja Jacobs 1999), eli vieruspareja

muistuttavat keskustelussa peräkkäiset viestit, joita ei kuitenkaan ole sellaisiksi tarkoitettu. On myös mahdollista, että pikaviesti ei saa vastausta heti, vaan jälkijäsen löytyy keskustelusta vasta monen vuoron eli viestin päästä. Tällöin selkeää sekvenssiä ei muodostu. (König 2019.)

Monta osallistujaa sisältävän ryhmäkeskustelun muodostaminen on Whatsapissa yleistä Churchin ja de Oliveiran (2013) tutkimuksen mukaan yhdeksästä Whatsapp-käyttäjästään kahdeksan kuuluu ainakin yhteen ryhmäkeskusteluun. Ryhmien muodostamisen lisäksi muita affordansseja Whatsapp-pikaviestisovelluksessa ovat esimerkiksi yhteystietojen online-tilan näkeminen sekä kuvien, videoiden, ääniviestien, sijaintitietojen ja GIF-animaatioiden jakaminen.

2.3 Emojien synnystä ja kehityksestä

Hymiöitä alettiin käyttää humoristisissa ja arkisissa teksteissä, jolloin hyödynnettiin erilaisia merkkiyhdistelmiä kuvaamaan ilmeitä. Novakin ym. mukaan (2015: 2) hymiöt löysivät tiensä Digitaalisiin teksteihin 1980-luvulla, kun Carnegie Mellon -yliopiston professori Scott Fahlman ehdotti eräällä digitaalisella keskustelualustalla, että :-) ja :-(-merkkiyhdistelmiä hyödynnettäisiin erottamaan vitsillä lähetetyt viestit muista alustan viesteistä. Merkkiyhdistelmiä syntyi pian lisää ja niiden käyttö alkoi yleistyä ja levitä kaikille digitaalisille keskustelualustoille.

Sana *emoji* on alun perin japania ja ensimmäiset nykypäivän emojien kaltaiset symbolit ovat peräisin vuodelta 1998. Niiden kehittäjä oli japanilainen tietoliikennealan työntekijä Shigetaka Kurita, joka sai piirroksiinsa vaikutteita mangojen tyylistä. Hän loi emojiit samalla, kun oli mukana kehittämässä ensimmäistä internetyhteydellistä kännykkää. Emojien alkuperäinen tarkoitus oli toimia yksinkertaisempaan vaihtoehtona kaomojinimellä kutsutuille merkeistä tehdyille tunneikoneille. Kaomojit veivät useamman merkin verran tilaa viestin merkkimäärästä, kun taas emojiit olivat vain yhden merkin mittaisia pieniä kuvia.

Kuritan emojiit alkoivat levitä yleiseen käyttöön ympäri maailmaa vuonna 2010 Applen uuden iOS-ohjelmistopäivityksen mukana lanseeraaman emojinäppäimistön myötä. Aluksi sanalla *emoji* tarkoitettiin vain niitä kuvia, jotka sisälsivät kasvojen ilmeitä, mutta sittemmin käsite on laajentunut tarkoittamaan kaikkia emojinäppäimistön mukanaan tuomia kuvia. (Danesi 2017: 2-5; Sampietro 2016.)

Suurinta osaa emojiesta pidetään tunnearvoltaan positiivisena. Novak ym. (2015) ovat tutkineet kyselytutkimuksen avulla emojiiden tunnearvoa ja havainneet, että erityisesti suosituimmat ja käytetyimmät emojiit ovat kaikki positiivisina pidettyjä. Lisäksi he mainitsevat, että tunnearvon tulkintaan vaikuttaa emojivalinnan lisäksi myös sen sijainti viestissä ja emojiin konteksti, koska emojiita voidaan käyttää joko viestin kokonaismerkitystä muuttamassa tai sitä voimistamassa.

Emojiita on tutkittu erikielisten viestien avulla osana naurua pikaviestikeskusteluissa. Whatsapp-keskusteluja ja niiden vuorottelujäsennystä naurupartikkelien ja emojiiden avulla analysoinut König (2019) havaitsi, että naurupartikkelit ja nauramista ilmaisevat emojiit esiintyvät pikaviestikeskusteluissa sellaisissa kohdissa, joissa ne esiintyisivät myös kasvokkain käydyissä keskusteluissa. Lisäksi tutkimus osoittaa naurupartikkelien esiintyvän yhdessä emojiiden kanssa saman viestin sisällä peräkkäin, mikä implikoi sitä, että emojiit ja naurupartikkelit eivät voi korvata toisiaan. Ranskankielisten Whatsapp-keskustelujen naurupartikkeleja on puolestaan tutkittu siitä näkökulmasta, miten ne jäsentävät Whatsapp-keskusteluja ja millaisia eri käyttötapoja niillä on. Petitjean ja Morel (2017) havaitsivat, että kuten Königin tutkimuksessa, naurupartikkelien avulla osoitetaan ranskankielisissä pikaviesteissä omaa kompetenssia ja annetaan keskustelukumppanille kontekstualisointivihjeitä väärinymmärrysten minimoimiseksi. Espanjankielisiä Whatsapp-viestejä on puolestaan tutkinut Sampietro (2016). Hän tekee tutkimuksessaan myös samoja havaintoja kuin König sekä Petitjean ja Morel emojiiden käytöstä kontekstualisoinnin välineenä ja intensiteetin ilmipanijoina. Emojiita internetkeskustelussa käyttämällä voidaan myös luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta, kun yhteisöllä on omat tietyt emojiit, joita sen jäsenet käyttävät. (Briggs 2016: 62.)

2.4 Emojin paikasta puhutussa ja kirjoitetussa kielessä

Koska emojioiden käyttö on yleistynyt vasta 2010-luvulla, ei niitä ole ehditty vielä tutkia pitkään. Etenkin suomenkielistä tutkimusta emojiista on toistaiseksi niiden suosioon nähden vähän, vaikka emojiit ovat monella suomalaisella päivittäin käytössä. Danesi (2017: 167-170) nimeää yhdeksi syyksi emojioiden suosiolle sen, että niistä on tehty tietoisesti monitulkintaisia ja sen, että ne on standardoitu. Tämän seurauksena niitä voidaan käyttää universaalisti. Tian ym. (2017) havaitsivat Facebook-sovelluksen julkisille uutissivuille kirjoitettuja kommentteja tutkiessaan, että viestien tunneanalyysi on tarkempaa, kun viestit sisältävät emojiita (tai välimerkein ja kirjaimin kirjoitettuja hymiöitä). Schnitzer (2012: 123) on havainnutkin, että emojiita hyödynnetään kasvokkaisen keskustelun piirteiden tuomisessa viestittelyyn. Emojiita käytetään viesteissä interjektioita, prosodiaa, ilmeitä ja eleitä ilmipanemassa. Niitä käytetään digitaalisissa keskusteluissa tekstin rinnalla, mutta niiden tulkinta on yksilöllistä. Kuten Danesikin (2017) (ks. luku 2.4) toteaa, ovat emojiit monitulkintaisia ja Hecht ym. (2016) ovat havainneet, että ne myös näyttävät eri keskustelualustoilla erilaisilta. Tämän seurauksena emojioiden tulkinnatkin vaihtelevat keskustelualustalta toiselle ja keskustelijoiden on tehtävä yhdenmukaisia tulkintoja emojiista, jotta keskustelu säilyy sujuvana.

Espanjankielisiä Whatsapp-viestejä ja emojioiden välimerkinkaltaista käyttöä niissä tutkineen Sampietron (2016) mukaan emoji sijaitsee tyypillisimmin viestin lopussa lopetusmerkin tilalla. Jos viestissä on mukana lopetusmerkki, on emojioiden paikka sen perässä. Sosiaalisissa konteksteissa ja positiivisina pidetyissä vuorovaikutustilanteissa emojioiden käyttö on suotavaa, mutta sävyiltään virallisiksi tarkoitetut viestit sisältävät pelkkiä ortografisia välimerkkejä. Niiden sävyä pidetään yleisesti neutraalina. Kuitenkin jos viesti sisältää kysymyksen, on siihen sisällytetty kysymysmerkki, koska sillä on korkeampi informaatioarvo kuin esimerkiksi pisteellä, joka todennäköisesti jätetään viestistä pois. Lisäksi emojiita voidaan hyödyntää Whatsapp-viesteissä myös pitempien viestien sisällön ryhmittelyn apuna, jolloin ne luovat tekstille rakennetta (König, 2019). Myös Stommel ja Paulus (2017) ovat havainneet emojioiden tuovan lisäinformaatiota viestin sisältöön.

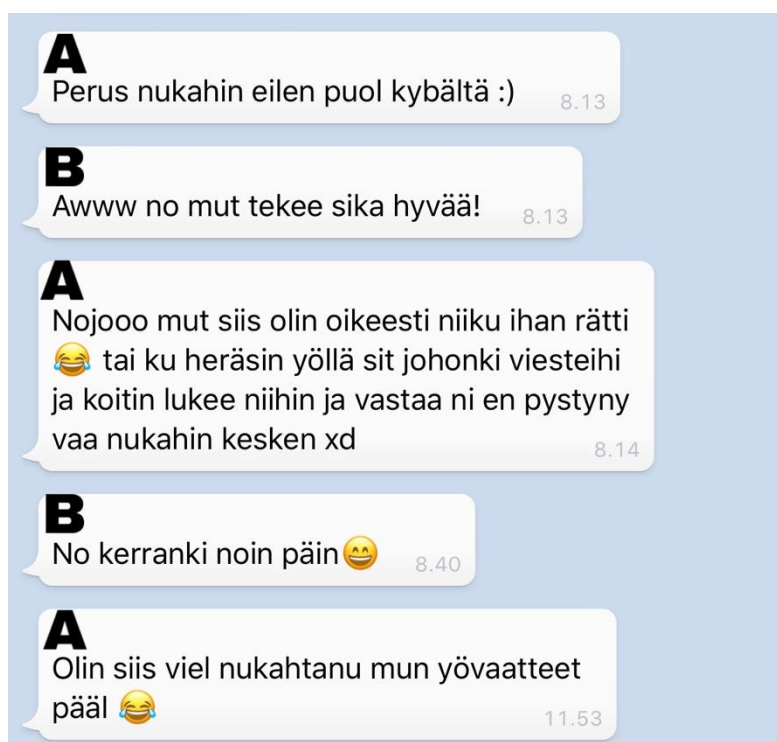
Toinen yleinen emojiien käyttötapa on niiden lähettäminen erillään, omana viestinään (Sampietro 2016: 109). Emoji voi olla ymmärrettävä viesti ja vuoro yksinkin ja esiintyä esimerkiksi tervehdyksenä (mp.) ja toimia minimivastauksena pikaviestikeskusteluissa. Myös esimerkiksi Cai (2018) on havainnut pelkän *okei*-partikkelia vastaavan emojiin riittävän koko keskustelun päättämiseksi. Yhdeksi selitykseksi pikaviestien lyhyydelle, tai jopa vain yhden emojiin mittaisille vuoroille pikaviestikeskusteluissa, tarjoaa Yus (2017) Serberin ja Wilsonin (1995) relevanssiteoriaa ja täydentää sitä pikaviestien osalta. Sen perusteella viestien lukijan on löydettävä tasapaino merkityksellisyyden ehtojen välillä. Kun vastaanottaja lukee viestiä, on sillä oltava hänelle positiivisia kognitiivisia vaikutuksia ja ymmärtämisen on oltava mahdollisimman vaivatonta. Pikaviestejä lähetetään valtavasti ja yksittäisissä viesteissä on sisältöä vain vähän, joten vastaanottajan vastuulla on muodostaa niistä kokonaisvaltainen tulkinta. Koska yksittäisten ja lyhyiden viestien lukeminen on nopeaa ja helppoa, on se relevanssiteorian mukaisten merkityksellisyyden ehtojen mukaista, ja siksi pikaviestikeskusteluissa niin yleistä. Vaikka viesteissä vaikuttaisi olevan hyvin vähän relevanttia tietoa, on niillä suuri positiivinen vaikutus vastaanottajan yhteenkuuluvuuden ja seurallisuuden tunteisiin.

Suomenkielisesä aineistosta on tehty joitain opinnäytetöitä. Minna Alanne (2018) on tutkinut kehuun sisältäviä viestejä pro gradu -tutkielmassaan, minkä seurauksena hän myös sivuaa sitä, millaisia emojiita kehuvat viestit tyypillisimmin sisältävät ja havaitsee yleisimmäksi peukalon ylöspäin, sydänsilmäisen emojiin ja sydänemojiin. Yida Cai (2018) on puolestaan keskittynyt sivuaineen syventävien opintojen tutkielmassaan *okei*-partikkelin ja sitä tarkoittavan 🙌-emojiin käyttötapoihin ja havainnut, että vaikka partikkelin tai emojiin käyttötavoista löytyy joitain yhtäläisyyksiä pikaviesteissä ja kasvokkaisissa keskusteluissa, myös eroavaisuuksia löytyy. Tiina Åberg ja Tuulia Sinervo taas ovat kandidaatututkielmissaan tutkineet yksittäisiä emojiita. Åberg (2018) on keskittynyt peukaloa kuvaavaan 👍-emojiin sekä tunneilmaisuuksiin hyödynnettäviin ilmeitä sisältäviin emojiihin, joita hän nimittää tunneikoneiksi ja Sinervo (2015) on tutkinut pikaviestikeskustelujen avauskeinoja.

3 Emojit välimerkinkaltaisessa käytössä

Olen havainnut saman kuin espanjankielisiä Whatsapp-keskusteluja tutkinut Sampietro (2016) (ks. luku 2.3 ja 2.4) ja saksankielisiä keskusteluja tutkinut König (2019) emojien välimerkkimäisestä käytöstä viestejä jäsentämässä. Aloitan tutkimukseni aineistoanalyysin esittelemällä ensin sellaisia esimerkkejä, joissa emojiä hyödynnetään välimerkinkaltaisesti jäsentämässä pikaviestejä, jotka ovat pituudeltaan enemmän kuin yhden virkkeen mittaisia. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella emojiä käytetään paljon ortografisten välimerkkien tapaan ja aloitan analyysini esittelemällä aineistoesimerkkejä, joista välimerkkimäinen emojin käyttö tapa tulee ilmi.

Ensimmäisessä aineistoesimerkissäni keskityn A:n lähettämään sekvenssin kolmanteen viestiin, joka on myös viesteistä pisin. Viesti ei sisällä yhtäkään välimerkkiä, vaan A hyödyntää emojiä jäsentäessään viestiään. Viesti on lähetetty ryhmäkeskusteluun, johon osallistuu 7 jäsentä. Sekvenssiin osallistuvat kuitenkin vain A ja B.



Esimerkki 1: Ihan rätti

Esimerkin aloittaa A:n lähettämä keskustelunavaus. A raportoi viestissään, että on mennyt nukkumaan edellisiltana puoli kymmeneltä. Tällaisesta tavalliselta vaikuttavasta asiasta erikseen ryhmäkeskustelussa raportoiminen vihjaa, että kyse on A:lle poikkeuksellisesta ja raportoimisen arvoisesta toiminnasta. A valvoo yleensä myöhään ja ryhmäkeskustelun osallistujat ymmärtävät siksi aikaisen nukkumaanmenoajan raportoinnin syyn.

B vastaa A:lle kannustavaan sävyyn todeten, että pitkät unet tekevät A:lle hyvää. Hän kuitenkin aloittaa viestinsä *aww no mut* implikoiden sitä, että hänkin pitää kello kymmenen nukkumaanmenoaikaa A:lle epätyypillisen aikaisena. Viesti on rakennettu positiiviseksi arvioksi, jolla hän osoittaa, että on ymmärtänyt A:n viestin sisällön, eli raportoinnin aikaisesta nukahtamisesta.

A vastaa B:lle tarjoamalla ensin selityksen siihen, miksi on nukahtanut niin aikaisin ja sitten kuvailee, kuinka väsynyt hän on ollut vielä yölläkin viesteihin herätessään. Hän aloittaa viestinsä myötäilemällä B:ltä saamaansa vastausta siitä, että aikainen nukkumaanmeno ja sen seurauksena pitkät yöunet tekevät hyvää. A:n vuoron aloittavaa sävyltään varauksellisesti myötäilevää *nojo*-partikkelia seuraa perustelu sille, miksi A on poikkeuksellisesti nukahtanut niin aikaisin. Hän täsmentää viestin alussa olevalla lauseella *nojo mut olin oikeesti niiku ihan rätti* keskustelunavauksena toiminutta ensimmäistä viestiään, jossa kertoi aikaisesta nukahtamisestaan.

(*No*) *jo* *mut* -alkuinen viesti myös implikoi, että A on havainnut B:n ilmaisevan samanmielisyyttä, vaikka A ei ole vielä antanut B:lle juurikaan informaatiota toiminnastaan (*jo* *mut* -konstruktiosta ks. Niemi 2014 tai Asmuß ja Steensig 2005). A perustelekin aikaista nukkumaanmeno aikaansa kuvailemalla olleensa aivan *rätti*, mikä on hänen lyhenteensä *rättiväsynyt*-adjektiivista.

A päättää täsmennyksensä ja perustelunsa 😊 -itkunauruemojiin. Emoji tekee viestistä sävyltään iloisemman ja jakaa sen kahteen osaan, joista ensimmäinen on perustelu ja emoji seuraava osa perustelun täsmennys. Viestissä ei ole ollenkaan välimerkkejä, vaan emoji on merkitsemässä rajaa viestin aloittavan lauseen ja viestin jälkiosan välillä.

Voidaan siis päätellä emojiin liittyvän sitä edeltävään tekstiin viestin alussa viestin lauserakenteen perusteella.

Hymiötä seuraava viestin jälkiosa sisältää täsmentävän yhdyslauseen *tai ku heräsin yöllä sit johonki viesteihi ni en pystyny vaa nukahin kesken*. Emojiin jälkeinen osa alkaa *tai ku* -konnektiiviketjulla, *Tai* aloittaa korjausjakson kaltaisen lisäyksen (ks. Sorjonen ja Laakso 2005; VISK §1076), ja sitä seuraava *ku* aloittaa yhdyslauseen, jolla lähettäjä kuvailee tarkemmin sitä, kuinka väsynyt hän on ollut: hän on nukahtanut kesken kaiken herättyään yöllä ja yritettyään vastata saamiinsa viesteihin.

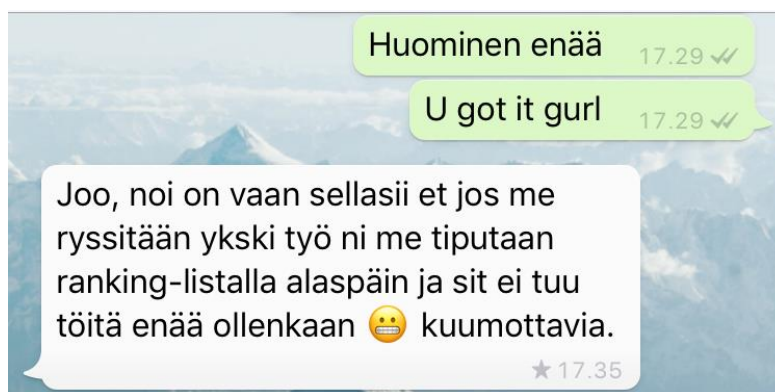
Itkunauruemojia seuraavan osan viestiään A päättää *xd*-hymiöön, joka on nauravaksi tulkittava kirjaimin tehty versio 😊-emojiista¹. Emojiin avulla A nauraa sille, kuinka on nukahtanut kesken kaiken, kun on yrittänyt kirjoittaa viestiä. Näin hän implikoi väsymyksensä suuruutta. Lisäksi emoji on viestin lopussa, eli se päättää viestin lopetusmerkin sijaan.

On myös huomionarvoista, että nämä viestit on lähetetty seitsemän hengen ryhmäkeskusteluun, mutta viestittelyyn osallistuu vain kaksi jäsentä. Viesti on sisällöltään sellainen, että se ei velvoita kaikkia ryhmän jäseniä vastaamaan siihen, sillä siinä ei ole kysymystä eikä sitä ole suoraan osoitettu kenellekään chatin jäsenistä.

Tämä aineistoesimerkki osoittaa, kuinka emojiä hyödynnetään jäsentämiseen sellaisissa pikaviesteissä, jotka koostuvat useammasta osasta. Analysoimani viesti ei sisällä välimerkkejä, vaan se sisältää kaksi emojiä, jotka ryhmittelevät viestin tekstiä (ks. luku 2.4).

¹ Emojipedia-sivuston mukaan 😊 on naurava, virnistävä ja silmiä naurusta siristävä emoji. Lisäksi Emojipedia kertoo kyseessä olevan kuvaversio xD- tai >< -hymiöistä. (<https://emojipedia.org/grinning-squinting-face/>). Voidaan siis olettaa saman tulkinnan pätevän sekä kirjaimin kirjoitettuun *xd*-hymiöön että emojiinäppäimistön 😊-versioon. Esimerkin 1 viestissä kirjoittaja käyttää poikkeavaa kirjoitusasua kirjoittaessaan hymiön kokonaan pienin kirjaimin. Koska pikaviestinnässä pyritään nopeuteen ja tehokkuuteen, on mahdollista, että tässä tapauksessa hymiö on kirjoitettu kokonaan pienellä viestin kirjoittamisen nopeuttamiseksi. Kirjoittaminen pienellä ei vaikuta viestin vastaanottajien tulkintaan hymiön välittämästä tunteesta mutta nopeuttaa sen näppäilyä puhelimella.

Seuraava esimerkki on kahdenkeskisestä keskustelusta, jossa keskustellaan toisen osapuolen työpaikalla vallitsevasta tukalasta ja stressaavasta tilanteesta. Aiemmin keskustelussa B on valittanut A:lle, kuinka paljon töitä hänellä vielä on tekemättä. Analysoin esimerkin viesteistä alimmaista, mutta olen sisällyttänyt esimerkkiin sekvenssin ensimmäiset kaksi viestiä kontekstoinniksi. Tämän esimerkin viestissä kolmea lausetta ja emojiä seuraa vielä lisäys, joka täsmentää emojiä välittämää viestin lähettäjän tunnetilaa. Esimerkki 2 eroaa aiemmasta esimerkistä myös siten, että se päättyy pisteeseen emojiin sijaan.



Esimerkki 2: Kuumottavia

Sekvenssin aloittaa verbitön *huominen enää* -viesti, joka implikoi, että osallistujat ovat ennenkin puhuneet keskenään samasta aiheesta ja se on heille tuttu. Ensimmäiset kaksi viestiä ovat kannustavia. *Huominen enää* implikoi, että B:n työtilanne on pian helpottumassa, sillä seuraava päivä on B:n viimeinen työpäivä ja englanninkielinen *u got it gurl* -viesti vielä alleviivaa keskustelunavauksen kannustavaa sävyä.

Vastaukseksi kannustusviesteihin A saa täsmällisemmän kuvauksen siitä, millainen tilanne töissä todellisuudessa vallitsee. *Joo*-alkuinen viesti ikään kuin myötäilee kannustavia A:n viestejä, mutta *vaan*-sävyartikkeli tuo B:n vastaukseen tilanteen hankaluutta vähättelevän (VISK § 828) sävyn: jos töissä tehdään edes yksi virhe, he putoavat alaspäin *ranking-listalla*. Sen seurauksena heidän sijoituksensa saman alan yritysten paremmuuslistalla laskee, minkä seurauksena heidän todennäköisyytensä toimeksiantojen saamiseksi jatkossa laskee. Kyseessä on stressaava tilanne, jota B sarkastisesti vähättelee ja *vaan*-sävyartikkeli tuo vähättelyä entisestään ilmi.

Viesti koostuu kahdesta osasta, joiden väliin emoji on lisätty: neljästä lauseesta (*Joo, noi on vaan sellasii et jos me ryssitään ykski työ, sekä ni me tiputaan ranking-listalla alaspäin ja viimeisenä ja sit ei tuu töitä enää ollenkaan*) ja lopun yhden sanan mittaisesta *kuumottavia*-puuskahduksesta. Viestissä päälauseena on *joo, noi on vaan sellasii*, jonka alun dialogipartikkeli *joo* toimii myötäilynä kannustaviin A:n viesteihin. *Joo*-dialogipartikkelia seuraa päälause *noi on vaan sellasii*, jota B täsmentää vielä sivulauseella *et jos me ryssitään ykski työ*, ja jatkaa vielä *niin*-lausumapartikkelilla (VISK § 1120) alkavalla rinnasteisella sivulauseella *ni me tiputaan ranking-listalla alaspäin* ja päättää viestinsä vielä yhteen sivulauseeseen *sit ei tuu töitä enää ollenkaan*. Sivulauseiden avulla B perustelee syytään sivuuttaa A:n rohkaisevat viestit *joo*-dialogipartikkelilla sen sijaan, että kiittäisi kehuista.

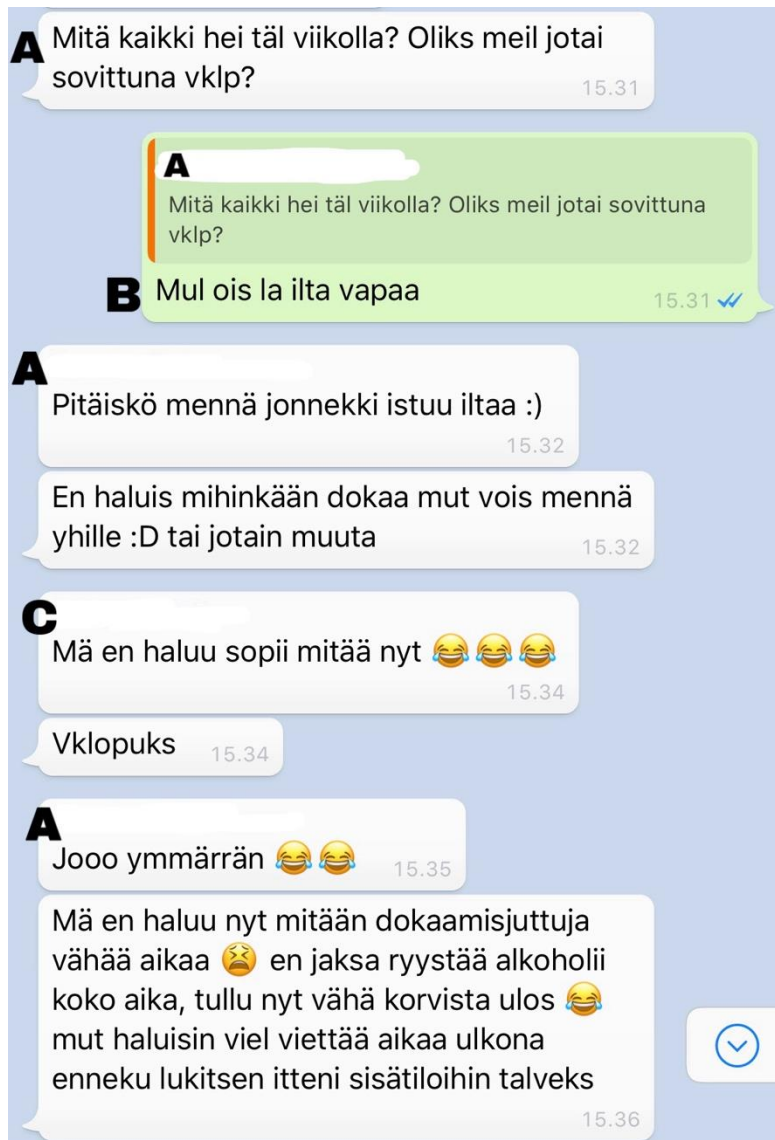
Irvistävä ja hermostuneelta näyttävä 😬 -emoji erottaa viestin kaksi osaa toisistaan. Emoji viestii kirjoittajan ahdistusta töissä vallitsevasta kilpailutilanteesta. Aivan loppuun B vielä lisää monikon partitiivimuotoisen adjektiivin hymiövalintaansa täsmentämään ja toteaa tilanteen olevan *kuumottava* eli ahdistava². Viestin ainoa emoji panee viestiin ilmi kirjoittajan ahdistusta ja tarjoaa viestin lukijalle tauon, minkä seurauksena yhden sanan mittainen *kuumottavia*-lisäys, painottuu. Lisäksi se toimii samalla irvistävän emojiin käyttötarkoitusta täsmentämässä ja tiivistää viestin alussa olleen kuvauksen tukalasta tilanteesta työpaikalla yhteen sanaan.

Viestejä pyritään kirjoittamaan mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, joten on tärkeää, että jokainen merkki kantaa informaatiota. Vaikka tässä esimerkissä ei enää viestin lopussa ole emojiä, on lopussa piste merkitsemässä vuoron loppua. Sen vuoksi piste on tässä tapauksessa viestin semantiikan ja informaation kannalta huomionarvoinen ja se on sisällytetty viestiin. Piste tekee toteamuksesta sävyltään korostetun arkisen (vrt. huutomerkki) ja panee ilmi affektitonta asennoitumista yhdessä *kuumottavia*-lisäyksen kanssa. Lisäksi viestin keskellä olevan emojiin yhteydestä puuttuu välimerkki, mutta

² Kielitoimiston sanakirjan mukaan *kuumottaa*-verbi tarkoittaa kiihtymyksen, jännityksen, pelon, ahdistuksen tai häpeän tuntemista (<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/kuumottaa>). B:n viestissä kyseinen verbi on adjektiivimaiseen käyttöön leksikaalistuneessa monikon va-partisiippimuodon partitiivissa.

lopussa välimerkki on käytössä. Viestissä aiemmin oleva emoji siis ajaa välimerkin asiaa viestiä jäsentämässä.

Esimerkki 3 on peräisin ryhmäkeskustelusta. Siinä sovitaan yhteisiä suunnitelmia viikonloppua varten. Sekvenssin avaa A:n vuoro, jossa hän tiedustelee muilta ryhmächatin jäseniltä, mitä he tekevät. Hän myös tiedustelee, oliko yhteisiä suunnitelmia viikonlopulle jo tehty siltä varalta, että hän olisi ne unohtanut. Kiinnitän analyysissä erityisesti huomion esimerkin alimpaan viestiin, jonka A on lähettänyt. Olen sisällyttänyt esimerkkiin myös edeltäviä viestejä, sillä ne auttavat fokusviestin sisällön kontekstoimisessa.



Esimerkki 3: Dokaamisjuttuja

Saatuuan B:ltä vastauksen, jossa tämä kertoo lauantainsa olevan vapaana, A ehdottaa tekemistä (*pitäiskö mennä jonnekki istuu iltaa :)*). Hän täsmentää ehdotustaan toisella viestillä, jossa ehdottaa lasillisella käymistä, mutta lisää vielä loppuun *tai jotain muuta* ilmaistakseen olevansa avoin muillekin ehdotuksille yhteisestä tekemisestä. C puolestaan vastaa A:n kutsuun kieltäytymällä ja nauraen vedoten siihen, ettei hän halua tehdä tarkkoja suunnitelmia viikonlopuksi. Lopuksi C lisää perään vielä itkunauruemojeita.

Esimerkin alimmat kaksi viestiä ovat A:n vastauksia C:lle. Lähempään tarkasteluun valitsemani A:n jälkimmäinen viesti sisältää selityksen. Viestissään A korostaa vielä kerran sitä, miten hän haluaisi tehdä muunlaisia suunnitelmia kuin *dokaamisjuttuja* eli

hän ei halua käydä nauttimassa suuria määriä alkoholia. Hän kuitenkin spesifioi lopuksi, mitä haluaisi tehdä ennen talvea, eli selittää, että haluaisi kuitenkin tehdä jotain ryhmäkeskustelun osallistujien kanssa.

A:n viimeinen viesti poikkeaa aiemmista esimerkeistä siten, että siinä ei ole viestin lopuksi enää välimerkkiä tai emojiä merkitsemässä vuoron lopettamista. Viesti kuitenkin sisältää kaksi emojiä eri kohdissa tekstiä, ja ne jakavat viestin kolmeen sävyltään erilaiseen osaan. Ensimmäisessä osassa A kertoo väsyneensä *dokaamisjuttuihin* ja päättää sen 😞-emojiin, joka ilmipanee vielä A:n väsymystä. Toisessa osassa A täsmentää vielä väsymystään. Osa on sävyltään vitsaileva ja päättyy itkunauravaan 😭-emojiin. Itkunaurava emoji erottaa viestin toisen osan vielä kolmannesta eli viimeisestä osasta, joka ei pääty emojiin eikä lopetusmerkkiin.

Viestissä ei ole mitään muita välimerkkejä kuin yksi pilkku, joka jakaa emojiiden välissä olevat päälauseet *en jaksa ryystää alkoholiä koko aika, tullu nyt vähä korvista ulos. Tullu-* alkuinen viestin jälkimmäinen osa elaboroi alkuosaa ja on elliptinen, joten jälkiosa ymmärretään vasten alkupuolta. Viesti sisältää perfektimuotoisen verbin *on tullu*, jonka *olla*-apuverbin A on jättänyt kirjoittamatta, sillä sekä se että subjekti *alkoholia* voidaan päätellä viestistä peräkkäisyyden avulla. Lisäksi viestin keskimmäisen osan lauseita toisistaan erottamassa on pilkku, vaikka missään muualla viestissä ei ole välimerkkejä. Pilkku siis lienee mukana osoittamassa viestin vastaanottajalle lähettäjän tarkoittamaa hengitystaukoa ja rakenteellisten kokonaisuuksien rajakohtaa. Jos A olisi sisällyttänyt viestissään olevan pilkun tilalle emojiin, ei viesti olisi yhtä helppo ymmärtää, koska sen osien välinen raja olisi voimakkaampi. Pilkku siis ei tee yhtä voimakasta rajaa lauseiden välille kuin emoji.

Tarkasteleman viestin kahdesta emojiasta ensimmäinen on turhautuneisuutta ilmaiseva 😞-emoji, jota A käyttää kieltävänsävyisen viestin sävyä täsmentämässä. Viesti on tarkennus A:n omaan ehdotukseen lähteä ulos viikonloppuna, joten emoji viestii kirjoittajan harmistuksesta välittää huonoja uutisia (*en halua mitään dokaamisjuttuja*). Emoji myös sijaitsee lauseen lopussa ja sen jälkeen alkaa uusi lause. Emojiin yhteydestä

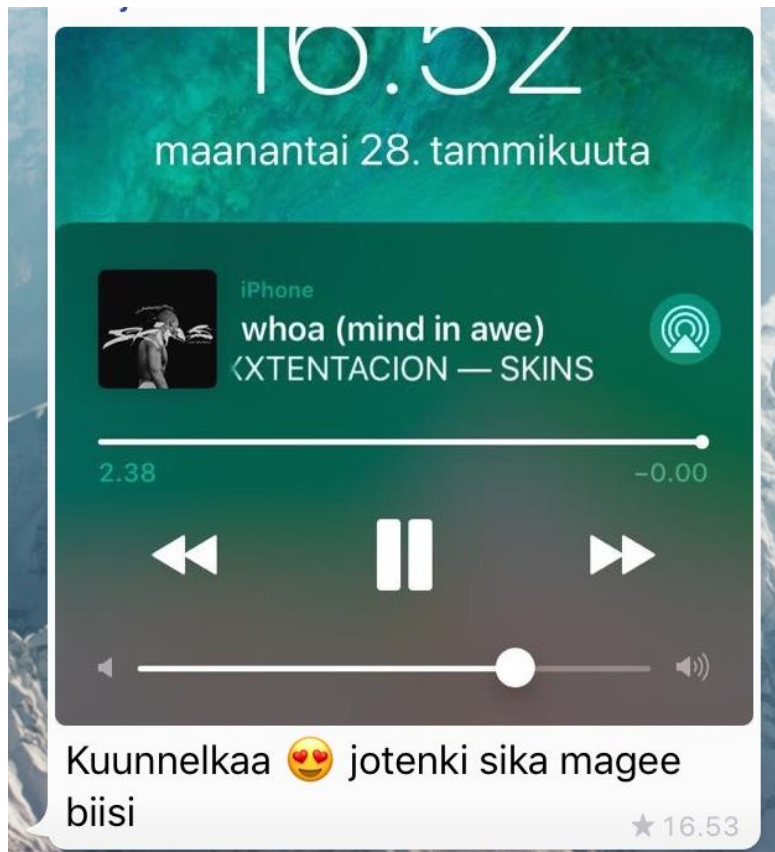
lauseen lopusta puuttuu välimerkki, joten emoji korvaa sitä ja sen vuoksi voidaan myös olettaa emojin liittyvän välimerkkimäisesti sitä edeltävään tekstiin.

Viestin toinen, itkunaurava 😂 -emoji on osa viestin keskellä olevaa toteamusta siitä, miten kirjoittaja on mielestään juonut viime aikoina liikaa alkoholia (*en jaksa ryyssä alkoholia **koko aika***). Kirjoittajaa huvittaa oma tilanteensa ja hän käyttää värikästä kieltä sitä eksplikoidessaan *ryyistäneensä* alkoholia ja käyttäessään vielä metaforista ilmaisua *tulla korvista ulos*. Emoji- ja sanavalinnoillaan A:n voi kuulla pitävään alkoholinkäyttöä hänelle arkana puheenaiheena, jota hän yrittää keventää naureskelullaan itsestään puhuessaan. Itkunaurava emoji alleviivaa sanavalintojen vitsailevaa sävyä ja merkitsee rajakohtaa *mutta*-konjunktioilla alkavaa loppuosaa ennen.

Viestin päättävä toteamus siitä, miten kirjoittaja haluaa *lukita itsensä sisään talveksi*, ei ole kielivalinnoiltaan yhtä voimakkaasti vitsaileva, ja tästä voi siksi päätellä viimeistä viestin osaa edeltävän itkunauravan emojin nimenomaan liittyvän sen edellä olevaan lauseeseen. Viimeisessä viestin osassa on humoristiseksi tarkoitettu liioittelu, sillä A ei tarkoita kirjaimellisesti *lukitsevansa itseään sisään* talven ajaksi. Koska ilmaisu itsensä lukitsemisesta sisälle on niin selkeää liioittelua, ei se tarvitse enää nauravia emojeita vihjeiksi varmistamaan, että lukijat osaavat tehdä oikean tulkinnan.

Viimeisen tämän luvun esimerkin viesti on emojin käyttötavan suhteen kahdella tavalla tulkittavissa. Tässäkin viestissä aiempien esimerkkien tavoin emoji sijaitsee jonkinlaisessa syntaktisessä rajakohdassa, mutta se ei kuitenkaan selkeästi liity kumpaankaan niistä kahdesta osasta, joihin se viestin jakaa.

Viesti, jota analysoin, alkaa käskyllä, joka kehottaa ryhmäkeskustelun osallistujia kuuntelemaan kuvassa näkyvän kappaleen ja käskyä seuraa sydänsilmäinen 🥰-emoji.



Esimerkki 4: Sika magee biisi

On mahdollista, että emoji on kehotuksessa mukana täsmentääkseen kirjoittajan tarkoittamaa sävyä: se pehmentää *kuunnelkaa*-käskyn ehdottomuutta ja täsmentää, että kehoitus on hyväntahtoinen ja enemmänkin innostunut suositus. On myös mahdollista, että *kuunnelkaa*-direktiivin perässä oleva emoji toimii perusteena kehotukselle. Sydänsilmäinen, hymyilevä 😍 -emoji implikoi, että kappale on hyvä ja sen kuunteleminen ja direktiivin noudattaminen on kannattavaa.

Toisaalta kuitenkin emoji liittyy myös viestin jälkimmäiseen osaan, jossa kehutaan kuvassa näkyvää kappaletta. Tässä tapauksessa jo aiemmin mainittu Alanteen (2018: 39) havainto sydänsilmäemojeista kehuja tyypillisinä seuralaisina pätee tässäkin viestissä. Toisaalta kuitenkin viestin jälkimmäisen puolen kehu *sika magee biisi* on jo niin eksplikoitu ja affektiltaan positiivinen, että se ei välttämättä tarvitse enää täsmennykseksi emojiä. Lisäksi jos emoji liittyy viestin loppuosaan, olisi sen sijainti kehuun nähden erikoinen sen ollessa kehuun edessä eikä vasta sen perässä. Kaiken

kaikkiaan viestissä kuitenkin on kaksi eri osaa, joilla on eri funktiot ja joiden väliin emoji asettuu ilman, että voidaan yksiselitteisesti havaita, kumpaan viestin osaan emoji liittyy. On myös huomionarvoista, että viestissä ei ole mitään välimerkkejä ja ainoa sen jäsenyykseen hyödynnetty väline on keskikohdan sydänsilmäinen emoji.

Välimerkinkaltainen emoji hyödyntäminen pikaviesteissä on tehokas tapa jäsentää viestin rakennetta ja rajata viestiä osiin. Kuten esimerkissä 3 näkyi, luo emoji viestin osien välille esimerkiksi perinteisemmin jäsentämisen apuna hyödynnettyyn pilkkuun verrattuna voimakkaamman rajan. Lisäksi emoji tuo viestiin paitsi visuaalisen vihjeen rajakohdasta, auttaa se tuomaan viestin affektia voimakkaammin esille.

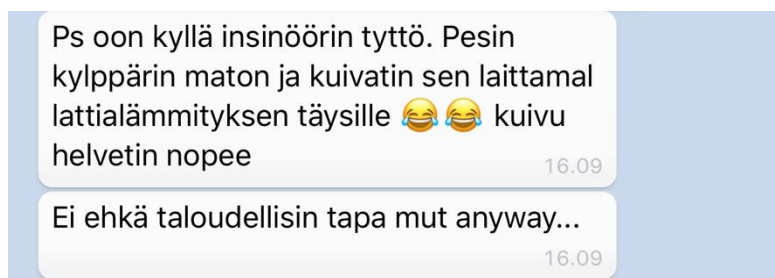
5 Affektin ilmaiseminen ja korostaminen

Emojeita voidaan myös käyttää apuna affektia eksplikoimassa. Tässä luvussa esittelen sellaisia viestejä, joissa vuoron affekti tulee ilmi emojesta tai joissa emojeita hyödynnetään apuna affektin intensiteetin ilmipanemiseen. Sellaiset viestit, jotka sisältävät kasvojen ilmeitä eksplikoivia emojeita, sisältävät väistämättä affektisuutta, mutta näissä esimerkeissä emoji kuulumisen viestiin on kirjoittajan ymmärretyksi tulemiselle erityisen tärkeää. On tilanteita, joissa viesti on tekstin perusteella sävyltään neutraali, mutta affektinen lataus syntyy siihen lisättyjen emoji avulla. Koska viestien kirjoittajat haluavat ennakkoiden välttää väärinymmärryksiä (ks. esim. Meredith ja Stokoe 2014), tuovat emotit mahdollisuuden eksplikoida intonaatiota tai muita lähettäjän tarkoittamia paralingvistisiä piirteitä, jotka auttavat vastaanottajaa viestin sisällön tulkinnassa ja odotuksenmukaisen vastauksen tuottamisessa. Oikein ymmärretty viesti mahdollistaa pikaviestikeskustelun ongelmattoman jatkumisen.

Affekteja on olemassa useita erilaisia, aivan kuten emojetakin, joita affektin ilmipanemiseen hyödynnetään. Emojilla voidaan myös antaa viestin vastaanottajalle vihje sarkasmista. Jos se jäisi viestin vastaanottajalta havaitsematta, saisi viesti päinvastaisen tulkinnan kuin lähettäjä on tarkoittanut. Emotit siis auttavat viestin vastaanottajaa tekemään lähettäjän intention mukaisen tulkinnan viestille ja auttavat

välttämään väärinkäsityksiä. Tämän luvun loppupuolella (alaluku 5.2) tuon esille sellaisen tapauksen, jossa emoji on ristiriidassa viestin sisällön kanssa ja josta voidaan sen vuoksi päätellä tekstin sävyn olevan tarkoitettu sarkastiseksi. Emojeilla voidaan siis myös muuttaa viestin kokonaistulkintaa, kuten luvussa 3.3 on mainittu.

Ensimmäinen, tämän analyysiluvun aiheeseen johdattelevaksi valitsemani esimerkki on affektiltaan positiivinen ja vitsaileva. Lähettäjä kertoo tarinan omasta kekseliäisyydestään. Hän on pessyt kylpyhuoneensa maton, ja sen sijaan, että olisi ripustanut sen kuivumaan, hän on laittanut sen märkänä takaisin kylpyhuoneen lattialle ja kuivattanut sen laittamalla lattialämmityksen päälle. Fokusoin analyysini ylempään, emoji sisältävään viestiin.



Esimerkki 5: Insinöörin tyttö

Esimerkissä 5 ensimmäinen viesti koostuu ikään kuin kolmesta osasta. Se alkaa *Ps-*lyhenteellä, koska lähettäjä vaihtaa viestillään ryhmäkeskustelun puheenaihetta. Hän luonnehtii ja kategorisoi itseään *insinöörin tytöksi* ja viesti sisältää usein eksklamatiivisessa käytössä esiintyvän *kyllä*-partikkelin (ks. VISK § 1609) voimistamassa väitteen affektisuutta. *Insinöörin tyttö* -ilmaisulla hänen voi ymmärtää viittaavan siihen, miten insinöörit stereotyyppisesti kehittävät poikkeavia ja kekseliäitä ratkaisuja arkisiinkin ongelmiin. Viestin alun eksklamatiivinen väite päättyy pisteeseen, joka lisää lauseelle painoarvoa ja virallisemman sävyn.

Pisteen jälkeen väitettä seuraa viestin toinen osa, joka on täsmennys siihen, miksi viestin alun väite pitää paikkansa. Kirjoittaja perustelee, miksi hän on *insinöörin tyttö* kuvaillessaan epätavallista tapaansa kuivattaa kylpyhuoneen matto, ja päättää

perustelunsa kahteen itkunauravaan 😊 -emojiin. Samanlaisia nauruemojeita on peräkkäin kaksi, mikä lisää niiden tuoman affektin intensiteettiä. Kirjoittaja nauraa omalle nokkeluudelleen ja kenties myös laiskuudelleenkin, koska ei ole ripustanut mattoa kuivumaan, kuten märille matoille tehdään tavallisesti. König (2019) on havainnut itkunauruemojeita käytettävän nimenomaan jonkun kanssa nauramiseen, ja tämä viesti on lähetetty ryhmäkeskusteluun. Lähettäjä siis kertoo muille osallistujille nokkeluudestaan ja toivoo, että hekin pitävät häntä nokkelana ja tarinaa hauskana. Kolmas viestin osa *kuivu helvetin nopee* vielä lopuksi puolustelee ja perustelee lisää sitä, miksi maton kuivattamisen tyyli oli hänestä kannattava, vaikka lattialämmityksen säätäminen täydelle teholle ei ehkä ole edullinen tapa toimia. Voimasana *helvetti* toimii tässä tapauksessa genetiivimuotoisena intensiteettimääritteenä ja korostaa sitä, kuinka tehokkaasti matto lattialämmityksen avulla kuivui.

5.1 Emojit vs. affektin kielellinen ilmaisu

Tämän alaluvun esimerkkien avulla esittelen ensin emojiiden käyttöä eksplikoitua kielellistä tunteenilmaisua tukemassa sadattelun rinnalla, sitten ainoana affektia eksplikoivana viestin osana ja lopuksi vielä eksplikoidun onnellisuuden affektia voimistamassa.

Seuraava esimerkkiviesti sisältää aiemmista viesteistä poiketen kuvan, emojiin sekä eksplikoidun *prkl*-sadattelun aiemmista esimerkkiviesteistä poiketen. Viesti on osa keskustelua muroista ja sen ainoa emoji sijaitsee keskellä viestiä. Ryhmäkeskusteluun lähetetty viesti alkaa valituksella, miten murot loppuvat nopeasti.



Esimerkki 6: Murot

Viestin alun valitusta seuraa kiukkuinen 🤔-emoji. Viestin loppuosa vajaan muropakkauksen kuvan kanssa toimii täsmennyksenä ja todisteena viestin alun väitteelle. Lisäksi viesti jatkuu emojiin jälkeen totuusarvoa lieventävällä *tai must* -itsekorjauksella, joka kuvaa kirjoittajan oman kokemuksen perusteella tarkemmin alun *sika nopee* - ilmaisua (ks. Sorjonen ja Laakso 2005).

Viestin lopussa ei ole emojiä eikä lopetusmerkkiä, mutta affektia ilmaisee niiden sijasta lopussa interjektioimainen *perkeleestä* lyhennetty *prkl*-kirosana. Sadattelu tuo ilmi kirjoittajan turhautumista ja sijaitsee loppuasemassa eli paikassa, jossa muutoin saattaisi olla toinen kiukkuinen emoji tai esimerkiksi huutomerkki.

Seuraava esimerkki sisältää kaksi erillistä emoji-sarjaa, joista toisessa on kolme erilaista emojiä ja toisessa kolme itkunauravaa emojiä. Niiden avulla viestin lähettäjä ilmipanee ja tarkentaa viestin affektia. Viesti aloittaa uuden puheenaiheen ryhmäkeskustelussa ja sisältää uutisen kutsun saamisesta ja raportin viestin lähetyshetkellä käynnissä olevasta

tapahtumasta. *Mujukka* on ryhmäkeskustelun osallistujien välistä slangia ja tarkoittaa *muijaa* eli tyttöä ja *virgo* on englanniksi horoskooppimerkki neitsyt.



Esimerkki 7: *Virgo bday party*

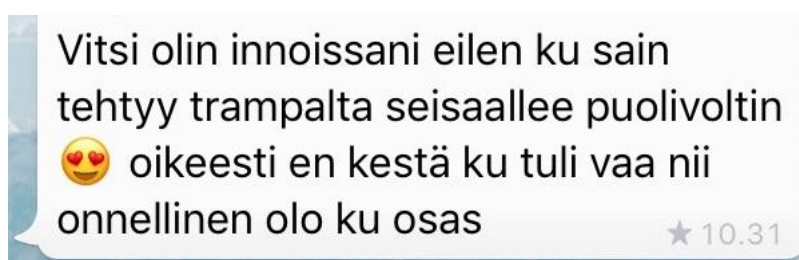
Jo emojioiden sijaintia silmäilemällä on tästä esimerkistä pääteltävissä alustavasti, että kumpikin sarja liittyy sijaintikohdissaan niitä edeltävään tekstiin. Ensimmäinen sarja esiintyy keskellä viestiä ja toinen viestin lopussa.

Viesti koostuu kahdesta *ja*-konjunktilla rinnastetusta päälauseesta: *Saatii kutsu ton mejjän kaveripariskunnan häihin* sekä *ja tol mujukal oli 23.8. synttärit ni tääl virgo bday party*. Viestin alkuosa on raportti siitä, että kirjoittaja on saanut hääkutsun, ja hän täsmentää muuten kielellisesti neutraalia raporttinsa sävyä iloisilla emojioidilla. Jälkimmäinen osa viestiä taas raportoi lähettäjän olevan syntymäpäiväjuhlia viettämässä ja kertoo syntymäpäiväsankarin tarkan syntymäpäivän ja horoskooppimerkin. Emojit sijaitsevat viestin molemmissa kohdissa päälauseiden perässä ja niitä on useampi peräkkäin. Sävyiltään ne ovat kummassakin kohdassa positiivisia, hymyileviä ja nauravia. Viestissä ei ole ollenkaan välimerkkejä, ellei päivämäärän pisteitä lasketa. Päivämäärämerkinnässä ne kantavat informaatiota, ja niitä ei sen vuoksi voi jättää pois, jotta numerot ymmärretään päivämääränä.

Muussa viestissä kirjoittaja sen sijaan käyttää emojioiden jäsentämisen ja viestin sävyn ymmärtämisen apuna. Ensimmäisen lauseen jälkeen hän käyttää 🥰, 🥰 ja 😂 -emojioiden ilmaistakseen ilahdustaan hääkutsusta, mutta lisäksi hän mainitsee tulevan morsiamen syntymäpäiväjuhlat, joita he paraikaa viettävät ja lisää loppuun itkunauravia 😂 -emojioiden kolme. Peräkkäiset emojisarjat tuovat ilmi affektin intensiteettiä. Koska lähettäjä viestii innostustaan emojioiden avulla, hänen ei tarvitse eksplikoida sitä kielellisesti

viestissään. Viesti on siis sävyltään tekstin osalta hyvinkin neutraali, mutta emojioiden avulla kirjoittaja saa tuotua ilmi vahvan innostuksensa. Esimerkki 6 poikkeaa tästä esimerkistä siten, että siinä viestin lähettäjä eksplikoii vielä ärsyyntymistään sadattelulla viestin lopuksi. Esimerkin 7 viesti sen sijaan saa affektisen latauksen sisältönsä emojiista, joita viesti sisältää usean.

Seuraavassa esimerkissä viestin kirjoittaja aloittaa uuden topiikin uutisoimalla onnistumisestaan ja kehuu itseään.



Esimerkki 8: Puolivoltti

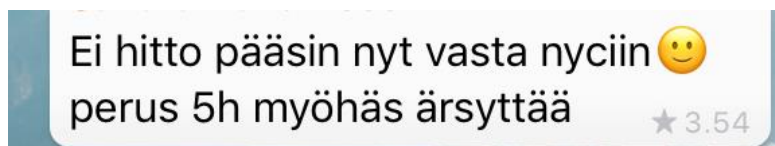
Esimerkki 8 alkaa affektisella *vitsi*-interjektiolla, joka toimii kasvokkai keskusteluissa topiikin vaihdon apuna (Heinonen 2019: 19) vuoron alussa. Kirjoittaja kertoo onnistuneensa puolivoltissa ja hehkuttaa omaa osaamistaan muille. Kyseessä on tyypillinen kehu: se sisältää 😍-sydänsilmäemojin sekä arkaluontoiselle toiminnolle tyypillisen lievennyksen (Alanne 2018). Kirjoittaja täsmentää syytä siihen, miksi kertoi muille omasta onnistumisestaan, mikä lieventää aiemman hehkutuksen intensiteettiä ja selittää syyt itsekehuun: kirjoittajalle on tullut saavutuksestaan niin onnellinen olo, että halusi sen vuoksi kertoa asiasta muillekin.

Tämäkin viesti siis koostuu jälleen kahdesta osasta, joiden rajakohdalla emoji sijaitsee. Emoji täsmentää alun innostusta ja itsekehua, kun taas viestin loppu on emojiiton ja intensiteettiä on (emojin tai välimerkkien sijaan) lopussa eksplikoimassa *nii onnellinen olo*. Koska viestin jälkimmäisessä osassa kirjoittaja erikseen kertoo suoraan omasta tunnetilastaan, ei affektia tarvitse tuoda siinä sen tarkemmin ilmi esimerkiksi juuri emojiin. Vaikka siis loppuosa on välimerkitön ja emojiiton, löytyy siitä affektinen lataus kielellisesti eksplikoituna.

5.2 Sarkasmin kontekstualisointi emojiin

Tämän alaluvun esimerkit poikkeavat aiemmista emojiin käyttötavan perusteella: esimerkissä 9 hymyilevä emoji tuo ilmi ärsyyntymistä³, joka eksplikoidaan vielä erikseen viestin lopussa ja esimerkissä 10 on sydänemoji vastaavanlaisessa, päinvastaisesti tulkittavaksi tarkoitetussa käytössä.

Seuraavassa viestissä lähettäjä raportoi ryhmäkeskusteluun päässeensä lentäen perille New Yorkiin ja täsmentää loppuun, että lento on ollut viisi tuntia aikataulustaan myöhässä.



Esimerkki 9: Perus 5h myöhäs

Viesti alkaa ärsyyntymistä eksplikoivalla kiroamisella *ei hitto* ja uutisella New Yorkiin pääsystä. Viesti sisältää adverbis *nyt vasta*, joilla lähettäjä ilmaisee perille saapumisen viipyneen erityisen paljon. Lisäksi *päästä*-verbi implikoi, että perille saapuminen on ollut vaikeuksien takana. Lähettäjä päättää raporttinsa ulkomaille pääsystään hymyilevään emojiin, mikä on ristiriidassa viestin alkuosan vaikeuksia ja harmistusta implikoivan sisällön kanssa.

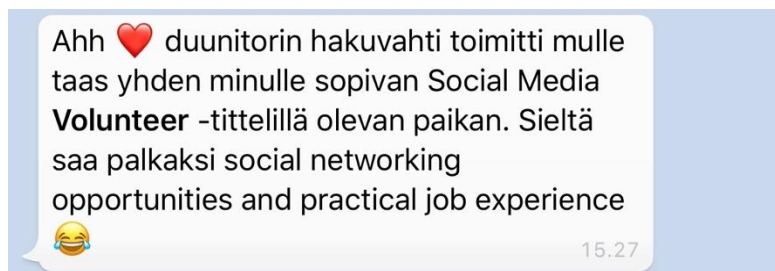
Emojiin jälkeinen osa alkaa sanalla *perus*, jota käytetään tässä esimerkissä sarkastisessa merkityksessä, sillä lentokoneet eivät tyypillisesti myöhästele yhtä pitkiä aikoja. Tämänkään viestin lopussa ei ole enää emojiä, mutta kuten aiemmin esimerkissä 6, viesti sisältää lopussa affektisesti latautuneen syntaktisesti irrallisen lisäyksen *ärsyttää*, joka vielä viimeisen kerran eksplikoi ja spesifioi viestin kirjoittajan tunnetilaa. Viestissä ei

³ Emojipedia-sivuston mukaan tällä emojiilla on kaksi tulkinta- ja käyttötapaa: joko vilpittömän tai sarkastisen hymyily. Emoji voi siis olla paitsi positiivinen, niin myös alentava, passiivis-agressiivinen tai ironinen. (Lähde: <https://emojipedia.org/slightly-smiling-face/>)

myöskään ole yhtään välimerkkiä, vaan ainoa jäsentämisen apuna käytetty väline on emoji.

Emojivalinta on poikkeuksellinen, koska se on hymyilevä siitä huolimatta, että kirjoittaja aloittaa viestin sadattelemalla ja lopuksi vielä erikseen kertoo häntä ärsyttävän. Valinta luo ristiriidan viestin tekstin kanssa, jonka perusteella viestin kirjoittajaa harmittaa. Tämä ristiriita emojin ja tekstin välillä antaa vastaanottajalle vihjeen siitä, että hymiön on tarkoitus olla sarkastinen. Sitä ei siis ole tarkoitus tulkita vilpittömäksi hymyksi, vaan emojin hymy on tarkoitettu tulkittavaksi sarkastiseksi aivan kuin *perus*-sanankäyttö mainittaessa lennon myöhästyneen viiden tunnin verran.

Seuraavassa esimerkissä viestin kirjoittaja kertoo saaneensa työnhakusivulta tarjouksen työpaikasta. Viesti on lähetetty kahdenkeskiseen keskusteluun ja se toimii sekvenssin etujäsenenä.



Esimerkki 10: Työtitteli

Lähtettäjä aloittaa viestin *ahh*-interjektioilla, joka toimii tässä viestissä vuoron alussa sekä keskustelunavauksena että implikoi lähtettäjän mielihyvää (VISK § 856). Interjektion positiivisen affektin intensiteettiä lisäämässä on punainen sydänemoji. Viestin interjektioista ja hymiöstä koostuvan alkuosan perusteella lukija voi olettaa, että aloitus ennakoii viestin loppuosaa, joka täsmentää syyn mielihyvään ja on myös sävyltään yhtä iloinen kuin viestin aloitus.

Viestin loppuosa kuitenkin on uutinen huonosta työpaikkatarjouksesta, jonka lähtettäjä kertoo nauravaan sävyyn. Uutisessa esiintyy kaksi yksikön ensimmäisen persoonan pronominin varianttia: *mulle* sekä *minulle*. Yleiskielinen *minulle* toimii tässä viestissä

lukijalle vihjeenä sarkastisesta asennoitumisesta, sillä muu viesti on kirjoitettu puhekieliseen tyyliin ja yleiskielinen persoonapronomini tulee sen vuoksi kohosteiseksi. *Minulle sopiva paikka* on kokemukseni perusteella kirjoittajan tapa imitoida hakuvahdin lähettämää kielelliseltä sävyltään virallista ilmoitusta ja siten korostaa entisestään sitä, miten kirjoittaja on tarkoittanut viestin luettavaksi sarkastiseen sävyyn.

Lähettäjä kertoo, että automaattinen työpaikkavahti on ehdottanut hänelle *taas* työpaikkaa, josta ei saa ollenkaan palkkaa. Partikkeli *taas* implikoi, että tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun hänelle on ehdotettu palkatonta työtä. Tehtävän nimike on *volunteer* (engl. vapaaehtoinen), eikä siitä olla tarjoamassa mitään rahallista korvausta, vaan palkaksi tarjotaan *social networking opportunities and practical job experience* eli verkostoitumismahdollisuuksia ja työkokemusta. Lisäksi kirjoittaja on lihavoitnut *volunteer*-nimikkeen, mikä korostaa, että työhön halutaan joku sitä tekemään ilmaiseksi. Viesti päättyy itkunauravaan emojiin, joka vielä ilmipanee, kuinka häntä naurattaa koko työilmoitus palkkaehtoineen ja kuinka hän olettaa ilmoituksen naurattavan myös lukijaa (König 2019: 169). Viestin alun positiivisesti affektisten *ahh*-interjektion ja sydänemojin ja viestin loppuosan huonon uutisen välille syntyy sävyero, kun positiivisesti affektista sydänemojia seuraa sarkastiseen sävyyn kirjoitettu viestin loppuosa nauravine emojiineen. Viestin vastaanottajan on mahdollista tulkita emojiin käyttö sarkastiseksi havaitessaan ristiriidan alun ja lopun sävyssä, sillä lähettäjä ei ole tarkoittanut viestiään positiiviseksi uutiseksi alun emoji- ja sanavalinnoistaan huolimatta.

Edelliset viisi esimerkkiä osoittavat, kuinka tehokkaita emojiit ovat tunteiden ilmaisemisen välineenä tekstin välityksellä käydyssä keskustelussa. Esimerkissä 6 voidaan havaita emojiin implikoivan, että murojen nopea loppuminen on huono asia ja kiukuttaa kuvan lähettäjää. Jos viestin alkuosaa ei seuraisi emoji, ei pelkän tekstin perusteella vielä kävisi ilmi, onko murojen nopea loppuminen hyvä vai huono asia. Emoji siis tuo viestin alkuosaan affektin, joka on viestin lopussa olevan sadattelun kanssa yhdenmukainen ja implikoi jo etukäteen, että kyseessä on viestin lähettäjän mielestä harmillinen asia. Esimerkissä 7 taas emojiit toivat esiin kielellisesti neutraaliin viestiin lähettäjän todellisuudessa innostuneen asennoitumisen raportoimiinsa asioihin. Ensin neljän ja sitten kolmen emojiin mittaisilla sarjoilla lähettäjä vielä intensifioi affektisuutta,

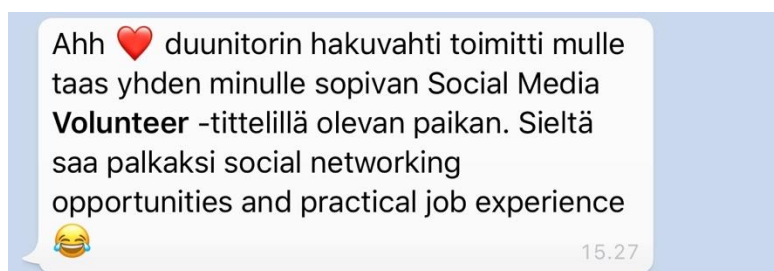
kun taas esimerkissä 8 affektisuutta intensifioi viestin lopuksi vielä lähettäjän eksplikoima kuvaus onnellisuudestaan.

Sarkasmia emojiin ilmennettäessä näyttää esimerkkien 10 ja 9 perusteella siltä, että sarkasmi syntyy viestiin emojin ristiriidasta tekstisisällön kanssa. Esimerkin 9 kuvaus lennon myöhästymisestä tuntikaupalla tuskin on hymyilyttänyt viestin lähettäjää oikeasti, ja lopussa onkin vielä eksplikoitu *ärsyttää*-puuskahdus siitä, miltä lähettäjältä oikeasti tuntuu. Esimerkissä 10 taas alun tervehtivä ahh-interjektio ja sydänemoji vaikuttavat ensin vilpittömiltä, kunnes loppu viesti luetaan, jolloin voidaan huomata, että niitä ei oikeasti ole käytetty työpaikkailmoituksen kehumiseen. Tämän seurauksena voidaan havaita, että sarkastisessa käytössä olevat emotit ovat indeksisiä ja saavat kontekstistaan merkityksensä.

6 Emojit toimintojen erottajana

Koska emojiin käytötavat limittyvät keskenään, hyödynnän tässä analyysiluvussa osittain samoja aineistoesimerkkejä kuin edellisessä luvussa. Tässä alaluvussa fokus on emojiissa toimintojen erottajina.

Esimerkissä 10 (ks. luku 5.2) emojiita käytetään sarkasmin ilmipanemisen lisäksi erottamassa toimintoja.



Esimerkki 10: Työtitteli

Viestin avaava tervehdyksenä ja keskustelunavauksena toimiva *ahh*-interjektio ja sydänemoji viestivät mielihyvää, mutta kuten aiemmin todettiin, niiden semanttinen sisältö on ristiriidassa viestin jälkimmäisen osan huonon uutisen kanssa. Viesti koostuu kahdesta eri toiminnosta, joita erottaa alun interjektioon liittyvä sydänemoji.

Jälkimmäinen osa on toiminnoltaan huono uutisen kertominen, jonka lähettäjä päättää itkunauravaan emojiin. Viestin sisältämät emotit liittyvät molemmissa tapauksissa niitä edeltävään tekstiin, ja sydänemoji osoittaa rajakohtaa eri osien ja siten myös eri toimintojen välillä.

Esimerkki 10 sisältää vain yhden välimerkin, pisteen, joka sijaitsee keskellä huonoa uutista. Se ei toimi tekstissä toimintoja erottamassa, vaan jäsentämässä uutista ja jakamassa sen kahteen lauseeseen. Lähettäjä siis hyödyntää toimintojen erottamiseen vain emojiä, jotka sijaitsevat molemmissa kohdissa toiminnon loppua merkitsemässä.

Esimerkissä 11 kiinnitän erityistä huomiota viesteistä alimmaiseen, joka sisältää emojiä kahdessa eri kohdassa. Viestiketju alkaa kolmella negatiivisen arvion sisältävällä viestillä, mutta raportin viimeinen, *mut*-konjunktioilla alkava viesti on poikkeuksena positiivinen arvio, mikä keventää keskustelun sävyä. Se on myös neljästä viestistä ainoa, joka sisältää emojiä.



Esimerkki 11: Parasta ruokaa

Viestien lähettäjä vastaa ryhmäkeskustelussa tiedusteluun siitä, millainen lomapaikka Balilla sijaitseva Ubud on. Hän kertoo ensin erilaisista nähtävyyksistä, joita sieltä löytyy, kehuu sitten paikallista ruokaa ja lopuksi vielä mainitsee, että heidän kanssaan samassa hotellissa yöpymässä on ollut muusikko Roope Salminen silloisen tyttöystävänsä, entisen Miss Suomen Sara Siepin kanssa.

Alimman viestin kaksi emojiä antavat visuaalisen vihjeen siitä, että kumpikin liittyy aiempaan tekstiin ja viestin sisältö on todennäköisesti jaettavissa kahteen osaan. Sitä vihjaa myös se, että viesti koostuu kahdesta lauseesta: ensimmäinen osa *mut siel oli parasta ruokaa* liittyy toisena lähetettyyn viestiin (*ne vesiputoukset ei ollu kivoi ollenkaan*) rinnasteisesti. Viesti *et siel ei periaattees oo mitään tekemistä* toimii arvion yhteenvetona. Kirjoittaja siis arvioi ensin negatiiviseen sävyyn, että Ubudilla *ei oo mitään tekemistä*, eivätkä nähtävyydet ole *kivoi ollenkaan*, mutta liittää viimeisen viestinsä alkuun positiivisen arvion: sieltä saa kuitenkin hyvää ruokaa.

Alimman viestin loppuosa virnistävän emojiin jälkeen puolestaan on lisäys siitä, miten hän havaitsi julkkisten lomailevan samassa paikassa samaan aikaan heidän kanssaan. *Sara Sieppi ja Roope Salminen oli meidän viereises hotlas samaa aikaa* on erillinen lisäys viimeisen viestin loppuun. Vaikka syntaktisesti lisäys vaikuttaa irralliselta ja se aloittaa uuden lauseen, on se samassa viestissä toisen sävyltään positiivisen huomion *parasta ruokaa* kanssa. Molemmissa viestin lauseissa lähettäjä esittää kysyjälle jonkin hauskan havainnon matkastaan. Lähettäjä kehuu matkalla syömäänsä ruokaa, mutta *paras-*superlatiivimuodon ei kuitenkaan ole tarkoitus verrata matkakohteen ruokaa mihinkään, vaan se on tarkoitettu tavallisena kehuna.

Viestin lopussa on xd-emoji, joka on myös sävyltään naureskeleva – kirjoittaja suhtautuu julkkisbongaamiseen kevyenä puheenaiheena ja implikoi tietävänsä, että aihe eroaa siitä, mistä hän on aiemmissa viesteissään puhunut. Kaikki Ubudin nähtävyydet ovat olleet huonoja kokemuksia hänelle ja ainoat positiiviset kokemukset matkakohteesta liittyvät sellaisiin asioihin, joilla ei ole matkakohteen valinnassa juurikaan merkitystä, eli ruokaan ja siellä nähtyihin julkisuuden henkilöihin.

Esimerkin sisältämien viestien toiminnot on erotettu *parhaaseen ruokaan* viittaavalla iloisesti virnistävällä 🤔 -emojilla. Lähettäjä arvioi ensin Ubudia matkakohteena ja jakaa omia huonoja ja hyviä kokemuksiaan, minkä hän päättää virnistävään emojiin. Arvionsa jälkeen hän kuitenkin lisää loppuun uutisen samassa paikassa majailleista julkisuudenhenkilöistä ja päättää viestinsä uutisen huvittavuuteen viittaavaan xd-hymiöön.

Luvun 6 tarkoituksena on ollut osoittaa, että emojiilla on Whatsapp-viesteissä myös käytännöllisempi rooli. Sen lisäksi, että kirjoittaja voi hyödyntää emojiita ilmipanemaan sellaisia paralingvistisiä seikkoja, jotka eivät pelkästään tekstitse välity, ovat emojiit myös hyödyllinen apu viestien jäsentämiseen. Esimerkissä 10 viesti alkaa interjektiolla ja emojiilla, jotka välittävät kirjoittajan mielihyvää sekä toimivat keskustelunavauksena ja tervehdyksenä. Emojia seuraa uutinen, joka päättyy itkunauravaan emojiin. Viestin lopun emojiista voi päätellä tarinan päättyneen. Emoji on kutsu viestin vastaanottajalle liittyä mukaan nauruun.

Esimerkissä 11 puolestaan virnistävä, iloinen emoji seuraa positiivista mielipidettä, kun sitä on ensin edeltänyt kolme sävyltään negatiivista viestiä. Vuoro vielä päättyy lisäykseen julkkisten kohtaamisesta ja nauravaan emojiin, joka osoittaa vastaanottajille, että useamman viestin mittainen vuoro on päättynyt. Emojit erottavat esimerkissä 11 useamman viestin pituudelle venyvän, keskenään samaa lausetta olevan arvion matkustuskohteesta ja julkkisbongauksen toisistaan. Siten viestien vastaanottajat havaitsevat, ettei julkkisten kohtaaminen matkakohteessa ole osa lähettäjän antamaa arviota.

7 Päätelmät

Tämän tutkielman tavoitteena on ollut esitellä erilaisia tapoja, joilla emojiita käytetään pikaviesteissä. Keskustelujen osallistujat pyrkivät emojiita hyödyntämällä tuomaan viesteissään ilmi paralingvistisiä piirteitä, kuten esimerkiksi äänenpainoa, jotka auttavat viestin lukijaa tulkitsemaan lukemaansa viestiä mahdollisimman ongelmattomasti. Koska viestejä pyritään kirjoittamaan oman puhutavan mukaisesti ja mahdollisimman tiiviisti, implikoi emojioiden käyttö sitä, että niitä pidetään ymmärretyksi tulemisen suhteen pikaviesteissä olennaisina. Niillä voidaan myös tehokkaasti ennaltaehkäistä väärinymmärryksiä sellaisissa vuoroissa, joissa viestin affekti saattaisi pelkän tekstisisällön perusteella jäädä viestin vastaanottajalle epäselväksi. Emoji helpottaa vastaanottajaa tulkitsemaan viestin lähettäjän intention mukaisesti ja varmistaa keskustelun ongelmattoman jatkumisen.

Oikeinkirjoitussääntöjen noudattaminen saattaa jopa hankaloittaa esimerkiksi affektien välittämistä pikaviestikeskusteluissa, joten sen vuoksi monet eivät sääntöjä noudata. Välimerkkien poisjätto ei hankaloita viestin ymmärrettävyyttä, joten on pääteltävissä, että välimerkit eivät kanna olennaista informaatiota viestin sisällön ymmärrettävyyden suhteen (Sampietro 2016). Tämä puolestaan tarkoittaisi sitä, että Whatsapp-viesteissä käytetään vain sellaisia merkkejä, joissa on viestin sisällön ymmärrettävyyteen vaikuttavaa informaatiota, eli emojiä käytetään perustellusti osina pikaviestejä. Pikaviestejä pyritään kirjoittamaan mahdollisimman tehokkaasti ja nopeasti, joten viestin kirjoittajan pysähtyminen etsimään juuri oikeaa emojiä viestiään jäsentämään tarkoittaa sitä, että emojiella on vaikutus viestin ymmärrettävyyteen: viestin kirjoittamisen kestoa ollaan valmiita pidentämään, jotta emoji saadaan mukaan. Kuten esimerkin 10 kohdalla todettiin, erilaiset emojiiden käyttötavat limittyvät keskenään, mutta ne voidaan jakaa kolmeen osaan.

Luvussa 4 olemme havainneet, että yksi emojiiden käyttötavoista on välimerkkien korvaaminen. Viestien jäsentämiseen ja niiden eri osien erottamiseen toisistaan on esimerkkipikaviesteissä käytetty apuna emojiä, vaikka kohdat ovat sellaisia, joihin kuuluisi kirjoitetussa yleiskielessä välimerkki. Luvun 4 monilauseisissa esimerkeissä viestit oli jäsennetty emojiiden avulla osiin niiden sisältämien lauseiden mukaan. Esimerkit 1 ja 3 alkoivat vastauksella aiempaan puheenvuoroon. Vastausta seurasi emoji ja sitten vastauksen täsmennys. Emoji siis sijaitsee tällöin syntaktisessa rajakohdassa lauseiden välissä ja aineistossa emojiä käytetään välimerkinkaltaisesti siten, että ne liittyvät aina niitä edeltävään tekstiin. On kuitenkin olemassa poikkeustapauksia, kuten esimerkki 4, jossa sydänsilmäinen emoji voidaan tulkita liittyvän joko sitä edeltävään tai sitä seuraavaan viestin osaan. Tällaisessakin tapauksessa emoji kuitenkin ainakin liittyy vähintään sitä edeltävään tekstiin.

Myös affektin ilmipanemiseen hyödynnetään emojiä. Toisinaan ne toimivat viesteissä ainoana affektin ilmipanijoina (esimerkit 5 ja 7) ja toisinaan ne korostavat viestissä kielellisesti ilmaistavaa affektia (esimerkit 6 ja 8). Lähettäjä saattaa ennakoita, että hänen viestinsä saatetaan tulkita väärin ja lisätä siihen sen vuoksi hymiön tai hymiöitä välttääkseen väärinymmärrystilanteen ennakkoinnillaan. Viestin kirjoittaja siis voi

varmistaa emojiavalinnoillaan, että hänen viestinsä affekti tulkitaan sellaiseksi kuin tämä on sen tarkoittanut.

Emojit ovat hyödyllisiä myös ironian ilmipanemiseen. Jo aiemmin esillä olleen Königin tutkimuksen mukaan emojit ovat apuna ironian ja naurun merkitsemiseen, joista kummallekaan ei ole suomenkielisissä pikaviestikeskusteluissa täysin vakiintuneita merkintätapoja. Havaintojeni mukaan naurun merkitsemiseen on yleisempää käyttää nauravia emojiä, jotka ovat vain yhden merkin pituisia. Suosio selittynee sillä, että yhden merkin mittainen emoji on nopeampi lisätä useamman kerran viestin loppuun sen sijaan, että kirjoittaisi useamman merkin pituisia naurupartikkeleita. Emojien avulla voidaankin tuoda ilmi sellaisia kasvokkaiskeskustelun piirteitä, jotka eivät muuten tekstitse olisi välitettävissä. Täten emojit ovat osoittautuneet hyödyllisiksi sarkasmin kontekstioiksi (ks. luku 5.2). Kun viestin sisältämä teksti on ristiriidassa siihen lisätyn emojiin kanssa, ilmipanee emojiin ja tekstisisällön välinen ristiriita sarkasmia.

Kolmas aineiston perusteella havaittu emojiin käyttötapana on pikaviestien jäsentäminen. Naurulla ja tunteenilmauksilla jäsennetään kasvokkaiskeskusteluja, eli myös tunteita tekstissä ilmipanevat emojit jakavat pikaviestejä osiin. Ne vaikuttavat sijaitsevan aineistoesimerkeissä jonkinlaisessa rajakohdassa: niitä käytetään välimerkinomaisesti päättämään jokin viestin alkuosan funktio ja merkitsemään paikkaa, jonka jälkeen alkoi viestin seuraava osa, jolla on mahdollista olla eri funktio. Peräkkäiset kaksi eri funktiota löytyvät esimerkiksi 10, jonka alun interjektio ja sydänemoji toimivat tervehdyksenä ja niitä seurasi huono uutinen, jolle viestin lähettäjä nauroi. Sydänemoji sijaitsee näiden funktioiden välissä, ja se erotti tervehdyksen uutisesta.

Nauruemojiin on havaittu aiemmassa tutkimuksessa esiintyvän myös verkkokeskusteluissa sellaisissa rajakohdissa ja tauoissa, joissa kasvokkaiskeskusteluissakin esiintyisi naurua. Vaikka muunlaisia emojiä ei ole vastaavalla tavalla tutkittu, lienee mahdollista olettaa myös muita ilmeitä kuvaavien emojiin sijaitsevan pikaviestikeskusteluissa kohdissa, joissa emojiä vastaavat kasvojen ilmeet tehtäisiin kasvokkaissakin vuorovaikutuksessa.

Luvun 6 esimerkkiviesteissä sijaitsi emoji kahden toiminnon välissä jakamassa viestiä näihin toimintoihin ja jäsentämässä niitä. Toiminnot voivat olla esimerkiksi tervehdys ja huono uutinen, joiden välissä on tervehdykseen liittyvä sävyltään positiiviseksi tulkittava emoji. Emoji antaa viestin vastaanottajalle vihjeen siitä, että ensimmäinen toiminto päättyy ja sitä seuraa toinen toiminto, jonka on mahdollista olla erilainen kuin ensimmäinen. Näin ollen emoji auttaa viestin vastaanottajaa: se antaa visuaalisen vihjeen viestin rakenteesta sekä intonaatiosta ja edesauttaa kommunikation ongelmattomuutta ja sujuvuutta.

Kaiken kaikkiaan emoji on hyödyllinen apuväline pikaviestikeskusteluissa, jotka ovat tyypillisesti nopeatempoisia. Toisin kuin välimerkit, emoji ajavat samanaikaisesti monta eri tehtävää viestissä ja ennaltaehkäisevät väärinymmärryksiä keskustelussa pelkän viestien jäsentämisen sijaan. Pikaviestikeskustelut ovat yhä suurempi osa päivittäisiä vuorovaikutustilanteita ja ne muistuttavat jo nyt piirteiltään paljon kasvokkaiskeskusteluja esimerkiksi siinä, millaisissa kohdissa esiintyy emojiin ilmaistua naurua. Emoji sijaitsevat samoissa kohdissa kuin välimerkit ja niiden kanssa ortografista välimerkkiä ei käytetä. Tämä johtunee juuri siitä, että emoji ajaa paitsi välimerkin asian, niin myös tuo viestiin lisäinformaatiota affektista ja ehkäisee väärinymmärryksiä tehokkaasti (ks. luku 2.4). Lisäksi emoji tuo viestin eri osien välille voimakkaamman rajan kuin esimerkiksi pilkku (ks. luku 3, sivu 17). Emoji on koko viestin sisältämän tekstin valossa kokonaistulkintansa saavia ja siten indeksisiä, eivätkä ne aja täysin samaa asiaa välimerkkien kanssa. Emoji mahdollistavat sellaisen kasvokkaiskeskustelujen piirteiden tehokkaan ja nopean sisällyttämisen ja ilmipanemisen keskusteluun, joka ei onnistuisi pelkän kirjoittamisen keinoin ja ollessaan vain yhden merkin mittaisia, on emoji myös nopeaa käyttää.

Emoji on kuva ajastamme ja tämä tutkimus on yksi näkökulma siihen, miten nykyarjessa viestitään ja vuorovaikutetaan. Erilaisia pikaviestialustoja on monenlaisia ja verkkokeskusteluja käydään paitsi niillä niin myös muillakin sosiaalisen median alustoilla, kuten vaikkapa Instagram-sovelluksessa. Jotta saisimme mahdollisimman tarkan kuvan siitä, miten nykypäivän pikaviestialustoja käytetään ja millaiset konventiot

niillä vallitsevat, tulisi digitaalisen keskustelunanalyysin avulla luoda jatkossakin katseita kohti erilaisia pikaviestialustoja ja niillä käytyjä keskusteluja.

Lähteet

ALANNE, MINNA 2018: *"On ne vaan niin mukavia nuoria naisia": Kehuminen suomenkielisessä Whatsapp-ryhmäkeskustelussa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

ASMUß, BIRTE & STEENSIG, JAKOB 2005: Notes on disaligning 'yes but' initiated utterances in German and Danish conversations: Two construction types for dispreferred responses. Teoksessa Auli Hakulinen & Margaret Selting (toim.) *Syntax and lexis in conversation: Studies on the use of linguistic resources in talk-in-interaction* s. 349-375. Amsterdam: Benjamins 2005.

BARON, NAOMI S., 2013: Instant messaging. Teoksessa Herring, Susan C., Stein, Dieter, Virtanen, Tuija (toim.), *Pragmatics of computer-mediated communication*, 135–161. Berlin: de Gruyter, Berlin.

BRIGGS, RAQUEL M. 2016: *The evolution of emoticons: Web 1.0 invention, or communications tradition?* Pro Gradu -tutkielma. University of Alberta.

CAI, YIDA 2018. *Okei-partikkelin ja okei-emojin käyttötavat nettikeskustelun vuorovaikutuksessa*. Sivuaineen syventävien opintojen tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

CHURCH, KAREN & DE OLIVEIRA, RODRIGO 2013: *What's up with Whatsapp? Comparing mobile instant messaging behaviors with traditional SMS*. Teoksessa Proceedings of the 15th international conference on Human-computer interaction with mobile devices and services (MobileHCI '13). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 352–361.

DANESI, MARCEL 2017: *The semiotics of Emoji: The rise of visual language in the age of the internet*. London, New York: Bloomsbury Academic.

ECONOMIST 2015: *What's up? The Number of Whatsapp messages sent every day exceeds the number of standard texts.* The Economist 25.3.2015. Saatavissa: <https://www.economist.com/graphic-detail/2015/03/25/whats-up?fsrc=scn%2Ftw%2Fte%2Fdc%2Fwhatsup>.

FAHLMAN, SCOTT 2002: Smiley Lore :-). Blogikirjoitus, viitattu 14.10.2020. Saatavissa: <http://www.cs.cmu.edu/~sef/sefSmiley.htm>.

GILES, D., STOMMEL, W., PAULUS, T., LESTER, J., & REED, D. 2015: Microanalysis of online data: The methodological development of "digital CA". *Discourse, Context & Media* 7, 45-51.

GILES, D., STOMMEL, W., PAULUS, T. 2017: The Microanalysis of online data: The next stage. *Journal of Pragmatics* 115, 37-41.

GARCIA, A. & BAKER JAKOBS, J. 1999: The eyes of the beholder: Understanding the turn-taking system in quasi-synchronous computer-mediated communication. *Research on Language and Social Interaction* 32, 337–367.

HAKULINEN, AULI 1997: Johdanto. Teoksessa Tainio, Liisa (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet*. Tampere, Vastapaino.

HECHT, BRENT & JOHNSON, ISAAC & MILLER, HANNAH & TERVEEN, LOREN & THEBAULT-SPIEKER, JACOB & SHUO, CHANG 2016: "Blissfully happy" or "ready to fight": *Varying Interpretations of emoji*. International AAAI Conference on Web and Social Media, 259-268.

HEINONEN, KATJA 2019: *Affektinen "vitsi" ja "hitsi" sekä niiden muodostamat kiteymät puhutussa vuorovaikutuksessa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto.

HELASVUO, MARJA-LIISA & JOHANSSON, MARJUT & TANSKANEN, SANNA-KAISA (toim.) 2014. *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

KÖNIG, KATHARINA 2019: Stance taking with ‘laugh’ particles and emojis – Sequential and functional patterns of ‘laughter’ in a corpus of German Whatsapp chats. *Journal of Pragmatics* 142.

MEREDITH, J. & STOKOE, E. 2014: Repair: Comparing Facebook ‘chat’ with spoken interaction. *Discourse & Communication* 8, 181–207

NIEMI, JARKKO 2014: Two 'yeah but' formats in Finnish. The prior action engaging *nii mut* and the disengaging *joo mut* utterances. *Journal of Pragmatics* 60, 54-74.

NOVAK, PETRA KRALJ, JASMINA SMAILOVIC, BORUT SLUBAN, IGOR MOZETIC 2015. *Sentiment of emojis*. Jožef Stefan Institute. PLoS ONE 10(12).

PETITJEAN, CÉCILE & MOREL, ETIENNE 2017: ‘‘Hahaha’’: Laughter as a resource to manage Whatsapp conversations. *Journal of Pragmatics* 142.

SAMPIETRO, AGNESE 2016: Exploring the punctuating effect of emoji in Spanish Whatsapp chats. *Lenguas Modernas* 47.

SÁNCHEZ-MOYAA, ALFONSO & CRUZ-MOYAB, OLGA 2015: Whatsapp, textese, and moral panics: discourse features and habits across two generations. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 173.

SCHNITZER, CAROLINE 2012: *Linguistische Aspekte der Kommunikation in den neueren elektronischen Medien: SMS – E-Mail – Facebook*. Fakultät für Philosophie, Wissenschaftstheorie und Religionswissenschaft. Ludwig-Maximilians-Universität München. Kirja on luettavissa osoitteessa <https://core.ac.uk/download/pdf/11033692.pdf>. Katsottu 11.11.2020.

SPERBER, DAN & WILSON, DEIRDRE, 1995. *Relevance: Communication and Cognition*, 2nd ed. Oxford, Blackwell.

SINERVO, TUULIA 2015: *Keskustelu taskussamme: Viestiketjujen avauskeinot Whatsapp messengerissä. Kandidaatintutkielma*. Helsingin yliopiston Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

SINGH, MANISH 2020: Whatsapp hits 2 billion users, up from 1.5 billion 2 years ago. Techcrunch. Saatavissa: <https://tcrn.ch/31Mrv5G>. Katsottu 12.10.2020.

SORJONEN, MARJA-LEENA 1997: *Korjausjäsenys*. Tainio, Liisa (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet*. Tampere, Vastapaino.

SORJONEN, MARJA-LEENA & LAAKSO, MINNA 2005: Katko vai eiku? Itsekorjauksen aloitustavat ja vuorovaikutustehtävät. *Virittäjä* 2/2005, s. 244–271.

TIAN, YE & GALERY, THIAGO & DULCINATI, GIULIO & MOLIMPAKIS, EMILIA & SUN, CHAO 2017: *Facebook sentiment: Reactions and emojis*. Proceedings of the Fifth International Workshop on Natural Language Processing for Social Media, s. 11-16. Valencia, Espanja, 3.-7.4.2017. Association for Computational Linguistics. Saatavissa: <https://www.aclweb.org/anthology/W17-1102.pdf>. Katsottu 11.11.2020.

VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio, viitattu 19.10.2019. Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7

WHATSAPP 2020: *Two Billion Users -- Connecting the World Privately*. Whatsapp blogi 12.2.2020. Saatavissa: <https://blog.Whatsapp.com/two-billion-users-connecting-the-world-privately>. Katsottu 12.10.2020.

ÅBERG, TIINA 2018: Tosi 🙌 kandidityö: Emojien kontekstit ja tehtävät kirjoitetussa keskustelussa. Kandidaatintutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

YUS, FRANCISCO 2017: Contextual constraints and non-propositional effects in Whatsapp communication. *Journal of Pragmatics* 114.